SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXIX (23)
No. (štev.) 26

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
2. julija 1970

En komunističen režim manj, en svoboden narod več

Izvleček iz referata, ki ga je podal argentinskim novinarjem g. Pavel Fajdiga na tiskovni konferenci 26 junija v City Hotelu v Buenos Airesu.

Pomor 12.000 slovenskih mož in fantov v juniju 1945, ki ga je izvršila Titova kom. policija v Sloveniji, ni bil izvršen v vojni vihri, temveč je bilo premišljeno kriminalno dejanje, izvršeno tri tedne po koncu vojne. V tistih treh tednih je Titova partija premišljeno in po naprej pripravljenem načrtu pripravila koncentracijska taborišča pri Teharjih, v št. Vidu nad Ljubljano, in drugod po Sloveniji, kamor je natrpala izročene pripadnike slovenske narodne vojske. Titova partija je v tem času tudi pripravila likvidatorske oddelke, strojnice in zadostne količine municije za poboj 12.000 ljudi. Nadalje je preiskala teren na Krasu in določila kraške jame, v katere bo treba pometati te tisoče trupel. Prav tako je pripravila velike količine eksploziva za razstreljevanje omenjenih kraških jam, da ne bi ostala sled za zločinom.

Znano je, da perfektnega zločina ni. Med nami v Argentini, v ZDA in v zahodnoevropskih državah živijo slovenski možje, ki so se rešili iz tistega pekla in izpričali svoja strahotna doživetja.

Vsi vodje jugoslovanskega komunističnega režima trdovratno molčijo o tem genocidu. Na tisoče slovenskih družin, ki so ostale brez svojih sinov in očetov, do danes ni smelo na glas govoriti in protestirati. Edini od jugoslovanskih komunističnih veljakov, ki je priznal, da so po vojni pomorili v Sloveniji na desettisoče nekomunističnih ljudi, je bil doslej Milovan Djilas. Ta se ob nedavnem obisku v ZDA ni mogel izogniti vprašanju o teh pobojih. V odgovor je potrdil, da je bil genocid izvršen. Dejansko je izjavil, da „je bilo Titovi komunistični partiji nujno te likvidacije izvršiti, da si je tako ustvarila neomejeno oblast nad jugoslovanskimi narodi".

Vsa ta grozodejstva Titovih komunistov v Sloveniji nasprotujejo vsem pravilom mednarodnih zakonov, so diametralno nasprotje Deklaraciji o človečanskih pravicah in na najkrutejši način kršijo določila ženevske pogodbe o postopanju z vojnimi ujetniki.

Po nedavnem poboju civilnega prebivalstva, ki so ga nekateri ameriški vojaki izvršili, v My Lai v Južnem Vietnamu, so v ZDA vojaške oblasti uvedle najstrožjo preiskavo in sodni postopek proti krivcem. Angleško obrambno ministrstvo je ukazalo uvesti preiskavo glede domnevnega poboja 25 osumljenih komunističnih teroristov, ki so ga baje izvršili britanski vojaki pred 22 leti v Malayi. Oba ta slučaja sta obsodbe vredna, ker sta atentata proti človeštvu. Treba pa je imeti pred očmi, da taki poboji niso pravilo, temveč izjema v zahodni civilizirani družbi. Nasprotno pa je treba pribiti, da so množični politični poboji v komunističnih režimih pravilo.

Obžalujemo, da je mednarodni svet doslej ostal tako brezbrižen odn. da se od časa do časa zgane v prid le enega dela človeštva, medtem ko drugega prepušča usodi.

Zato na tem mestu ponovno pozivamo vas, svobodne časnikarje, da s svojim peresom zbudite vest svobodnim mednarodnim ustanovam in jim poveste, da v naši Sloveniji živi narod, ki mora molčati o genocidu, ki je bil nad njim storjen pred 25. leti; da živi narod, ki ga po krivici na mednarodnih forumih predstavljajo ljudje, kakor je sedanji jugoslovanski federalni predsednik Mitja Ribičič, ki je odgovoren za ta genocid; da ga po krivici predstavljajo ljudje, kakor sta Tito in Kardelj, pod nadzorstvom katerih je jugoslovanska komunistična partija samo v letu 1946 prignala pred sodišča 1,100.000 obtožencev, se pravi nad 3000 obtožencev dnevno; da našemu slovenskemu narodu vladajo ti mednarodni komunisti, ki so mu nasilno vsilili tujo marksistično politično in ideološko filozofijo.

Po 25 letih skoro popolne neaktivnosti svobodnega sveta je že čas, da bi bili zločini Titovega komunističnega režima razgaljeni.

V imenu tisočev slovenskih domov, ki so vsled teh zločinov ostali brez očetov in sinov, zahtevamo, da bi bilo vsem od Titovega komunističnega režima pobitim dano priznanje nedolžnih žrtev političnih umorov jugoslovanskega komunizma.

Zato je nujno, da bi mednarodna juridična ustanova z nepristransko preiskovalno komisijo ugotovila okoliščine in pozorišča množičnih komunističnih pobojev v Sloveniji, javno obsodila krivce in vrnila 12.000 slovenskih žrtvam čast, ki jim gre.

Spoštovani svobodni časnikarji! Vse možnosti imate v svobodni Argentini v svojem svobodnem tisku vplivati na domače in svetovno javno mnenje v korist naporom slovenskega naroda, da mu bo dano otresti se diktature Titovega komunističnega režima in se spet pridružiti družini svobodnih evropskih narodov in zahodni krščanski civilizaciji.

En komunističen režim manj pomeni en svoboden narod več!

ZA OBRAMBO SVOBODNE DRUŽBE

OEA SKLEPA PROTI TERORIZMU

Na zasedanju članov Medameriške obrambne organizacije, ki je bilo te dni v Washingtonu, so, kakor je znano, razpravljali o terorizmu v latinski Ameriki in posebej o ugrabitvah diplomatov po posameznih latinsko-ameriških republikah.

Na konferenci so določili devetčlansko komisijo, katere članica je bila tudi Argentina, da je izdelala predloge o skupnem nastopanju prorti teroristom ali ugrabiteljem. Komisija se je znašla pred problemom suverenosti odn. nedotakljivosti posameznih republik, ki jo v latinski Ameriki ljubosumno varujejo, mnogokrat na škodo posameznim ali skupnim akcijam proti mednarodni komunistični zaroti na latinskoameriškem kontinentu.

Končno so se zedinili o vsebini zadevne resolucije in jo predložili v odobritev organizaciji. Predložile so jo Argentina, Mehika in ZDA v imenu komisije.

Resolucija označuje terorizem, vključno ugrabitev diplomatov, „zločin proti človeštvu iin proti načelom, ki vladajo mednarodnim odnosom."

Za neokrnjeno pravico azila sta se zlasti zavzemali Mehika in Brazilija ter je bila na zasedanju znova potrjena.

Glede zatiranja terorizma odn. ugrabiteljev diplomatov je bilo sklenjeno, da naj vsaka država-članica postopa po svoje, da pa se morejo druga drugo obveščati o gibanju znanih teroristov ali ugrabiteljev. Prav tako so ugotovili, da politični ali ideološki motivi, ki jih za svoja protidružbena dejanja navajajo teroristi ali ugrabitelji ne opravičujejo njihovih akcij.

Ta teroristična dejanja ustvarjajo popolnoma nov položaj na kontinentu ter bo treba zato metode za pobijanje zločina spremeniti odn. dopolniti. Prav tako so ta dejanja, ki rušijo temelje družbe in harmonije v mednarodnih odnosih, nevarna za celoten družbeni razvoj kontinenta.

Medameriški juridični odbor je sedaj dobil nalogo izdelati postopek in metode, ki bi bile primerne za zatiranje terorizma z juridičnega vidika.

Za ravnotežje na Bližnjem vzhodu

NOV AMERIŠKI MIROVNI NAČRT

Severnoameriška vlada je pretekli teden predložila Izraelu, Egiptu in Jordaniji nov mirovni načrt, v katerem jih poziva, naj se takoj sporazumejo glede prekinitve sovražnosti za najmanj tri mesece in naj medtem začno direktna ali indirektna medsebojna pogajanja.

Ta pogajanja naj bi se začela po predhodnem pristanku vseh prizadetih v naslednjih zadevah:

1) Vsa določila resolucije Varnostnega sveta ZN z dne 22. novembra 1967, ki vsebuje načrt za politično ureditev Bližnjega vzhoda, je treba spoštovati in dejansko izpolniti;

2) Egipt in Jordanija priznata Izraelu pravico do obstoja in mu jo zagotoviti znotraj varnih in mednarodno priznatih meja;

3) Izrael pristane na načelo umika z arabskih področij, ki jih je zasedel v šestdnevni vojni junija 1967.

Novi mirovni načrt je objavil severnoameriški zunanji minister William Rogers, ki je tudi dejal, da je sovjetski politični in vojaški vdor na Bližnji vzhod „resna zadeva v že itak nesigurnem položaju", da pa ZDA ne bodo opustile svoje politike ohranjevanja političnega in vojaškega ravnotežja na Bližnjem vzhodu. „Smatramo, da so suverenost, neodvisnost in ozemeljska celovitost Izraela zelo važen faktor naših narodnih interesov," je izjavil Rogers.

Arabske gverilske organizacije so severoameriški mirovni načrt takoj odbile, prav tako ga je odklonil Izrael. Nasser se o načrtu ni izjavil, temveč je odletel na posvet v Kremelj, kjer ga je sprejelo vodstvo sovjetske vlade in partije na daljši razgovor.

Ameriška vojska odšla iz Kambodže

SPLOŠNA MOBILIZACIJA

Iz Kambodže so se zadnji severnoameriški vojaški oddelki umaknili 29. junija t. l., en dan prej, kakor pa je bil obljubil predsednik Nixon, ko je pred dobrim mesecem dni poslal ameriško vojsko iz Južnega Vietnama v napad na komunistična skrivališča in skladišča v Kambodži.

V tej državi bo sedaj ostala južnovietnamska vojska 30.000 mož, da bo preprečevala komunistom, da bi ponovno zgradili oporišča, s katerih bi potem napadali Južni Vietnam.

Kambodža je medtem sama organizirala in pomnožila svoje vojaške oddelke. Najprej je vlada pozvala prebivalstvo na prostovoljno vojaško službo. Na poziv se je odzvalo veliko število mož in fantov, tako da se je število vojaštva zvišalo od prvotnih 35.000 na 150.000 mož.

Prejšnji teden pa je vlada, tik pred umikom severnoameriške vojske iz Kambodže, objavila splošno mobilizacijo „vsega prebivalstva" med 18 in 20 let starosti. Opazovalci menijo, da bo mobilizacija kot taka imela majhen učinek na učinkovitost kamboške vojske, ker novih vpoklicancev ne bo mogla zadostno oborožiti, ker jim primanjkuje orožje že za redno vojsko. Zato kamboška vlada proučuje prikladnost prošnje za pošiljke orožja iz ZDA, da bi se mogla uspešno zoperstaviti navalu komunističnih tolp, ki se zadnje dni nevarno približujejo kamboški prestolnici Phnon Penh.

V Južnem Vietnamu pa so se napadi komunističnih gverilcev v zadnjih tednih močno zredčili. Opazovalci menijo, da je drastično zmanjšanje komunistične aktivnosti v Južnem Vietnamu direktna posledica severnoameriškega vojaškega posega v sosednjo Kambodžo proti tamkajšnjim komunističnim oporščem.

V Južnem Vetnamu so izvedli minulo nedeljo tudi volitve županov in občinskih svetov, prve take volitve po letu 1965.

Un régimen comunista menos - un pueblo libre más

El genocidio de 12.000 hombrres y jóvenes eslovenos en junio de 1945, perpetrado por la policía secreta de Tito en Eslovenia, no fue una acción de guerra, sino un acto criminal premeditado consumado tres semanas después de la terminación de hostilidades de la segunda guerra mundial.

Durante aquellas tres semanas el partido comunista yugoslavo metodicamente y según un plan preconcebido organizó los campos de concentración en Teharje, en Št. Vid cerca de la capital de Ljubljana y en otros lugares de Eslovenia para amontonar en ellos los 12.000 miembros del ejercito nacional esloveno que, como bien lo sabian los dirigentes comunistas, les será entregado en el momento oportuno. El partido comunista de Tito durante aquellas tres semanas organizó también unidades especiales de extermínio, acondicionó la cantidad necesaria de ametralladoras pesadas y de municiones para el extermínio de 12.000 personas. Además sus geólogos examinaron los terrenos en el Karso y determinaron las fosas en las cuales serán arrojados los 12.000 cadaveres. Al mismo tiempo los expertos comunistas para demolición prepararon las cantidades necesarias de explosivos para dinamitar dichas fosas subterráneas a fin de borrar todo vestígio de su crimen.

Estimados periodistas libres! En éste país libre tienen todas las posibilidades, a través de su prensa libre, influir en la opinión pública argentina y mundial en pro de los esfuerzos del pueblo esloveno para que le fuera dada la posibilidad de liberarse del yugo de la dictadura del régimen comunista de Tito e incluirse nuevamente en la familia de los pueblos libres de Europa y de la civilización cristiana occidental.

Un régimen comunista menos significa un pueblo libre más!

Iz življenja in dogajanja v Argentini

EKONOMSKA POLITIKA IN IN POLITIČNA EKONOMIJA

Ponovno se red vrača v delovanje vlade na raznih uradnih področjih. Imenuje se nove državne tajnike in podtajnike, ti izbirajo svoje sodelavce in čez malo časa bo tek vladnega stroja v popolni normalnosti nadaljeval svoje delo.

Pretekli teden je bil imenovan pravosodni minister, katerega mesto je bilo prazno po odstopitvi dr. Echebarne-a. Imenovan je bil dr. Jaime Perriaux, dotedanji pravni svetovalec francoske tvrdke Citröen. Tudi sam je francoskega pokolenja. Ni pa to edini primer, da je bil v vlado sprejet tujec (ali sin tujcev). Podtajnik za koordinacijo ekonomskega ministrstva je Kestutis Padvalskis Simkus, Romun, ki ima argentinsko državljanstvo.

Ob tem vladnem normaliziranju pa se je pojavil v javnosti nov činitelj: stare politične stranke, ki jih je prepovedala vlada gen. Onganía, so ponovno prišle na dan s svojimi zahtevami in izjavami. Večina teži po čimprejšnjih volitvah, a jih je med njimi tudi nekaj, ki vidijo predvsem potrebo, da se kot predpogoj za volilni izhod najprej popravi gospodarski položaj, izboljšajo socialne razmere in da se formirajo močne politične stranke z novimi svežimi kadri, potem šele naj bi bilo govora o volitvah.

Takega mnenja je tudi predsednik gen. Levingston in pa vojaška junta, ki ima po zadnjih spremembah veliko politično moč. Predsednik je v svojem govoru jasno povedal narodu (in tudi politikom), da je demokratični izhod iz sedanjega položaja časovno še precej oddaljen.

Na ekonomskem področju ni novih presenečenj po razvrednotenju pesa. A minister dr. Moyano Llerena je pretekli ponedeljek v 35 minutnem govoru obrazložil ozadje tega ukrepa. Poudarjal je, da je v njem mnogo psihološkega značaja in znova zatrjeval, da bo vlada poskrbela, da se cene ne bodo dvignile.

Je pa ob tej priliki poudaril, da se zaenkrat tudi plače ne bodo povišale. Razložil je, da so se nekateri artikli podražili le zato, ker so v direktnem odnosu z uvozm. Tako časopisi (uvaža se papir), kava, nekatero sadje. Vlada pa da bo potom pristojnih organov nadzirala proizvodna in tržna podjetja, da ne bodo izkoriščala položaja v lasten prid. Sklicala bo tudi Državni svet za plače in cene, ki naj svetuje v splošnem, pa tudi v posameznih slučajih, kje bi bilo treba cene zamrzniti, ali kje plače povišati.

Odprla bo vlada tudi poseben bančni kredit za vsa tista podjetja, ki bi zaradi devaluacije pesa prišla v stisko. Pospeševala bo izvoz in nadzirala davek na uvoz.

Večji del dobička, ki bo izhajal iz uvoza zaradi nove cene dolarja, bo vlada namenila sektorju penzionistov in upokojencev. Taka je ministrova obljuba.

IZ TEDNA V TEDEN

Aleksander Dubček, bivši češkoslovaški komunistični diktator, ki je pred dvema letoma nameraval v Češkoslovaški vpeljati svoj socializem, kar pa je Moskva z vojaškim posegom preprečila, je bil prejšnji teden izključen iz češkoslovaške partije. Pred tem so mu odvzeli tudi vse ostale položaje, ki jih je bil imel, tako, da imajo sedaj odprto pot za uprizoritev sodnega procesa proti njemu. Sedanji predsednik Husak sicer zagotavlja, da „umetno zgrajenih političnih procesov pri nas ne bo", vendar mu prebivalstvo ne verjame, ker komunistu pač nikdar verjeti ni mogoče.

Ameriški senator Claiborne Pell je v Washingtonu izjavil, da je za ZDA „boljši združeni Vietnam, čeprav pod komunističnim režimom, kakor razdeljeni Vietnam... Zgodovina nam dokazuje, da nam gre bolše, zlasti našim davkoplačevalcem, če imamo opravka z nevtralnimi državami ali celo nasprotnimi, kakor pa s takimi, ki jih vodijo ranljivi zavezniki, ki ne morejo obstajati brez ameriške pomoči". Izjava je vzbudila v ZDA in v svetu začudenje in ogorčenje.

William Rogers, ameriški zun. minister, je odpotoval na dvotedensko potovanje po Aziji ter na sestanek SEATO v Manili na Filipinih, kjer namerava objaviti povečanje ameriške vojaške pomoči Kambodži.

Aleksander Kerensky, ki je bil ruski predsednik 100 dni po padcu carskega režima do boljševiške revolucije leta 1917, je minuli četrtek umrl v New Yorku, star 89 let. Pred kratkim je izjavil: „Če bi jaz dobil samo desetino pomoči, ki jo je Stalin dobil od ZDA med 2. svetovno vojno, bi moja vlada obstala, tok zgodovine bi bil drugačen in druge svetovne vojne ne bi bilo." Iz Sovjetske zveze se je Kerensky umknil v Pariz, od tam pa leta 1940 v ZDA.

Medtem, ko so Titovi likvidatorski oddelki morili slovensko narodno vojsko, so v San Francisco v Kaliforniji pred petindvajsetimi leti, 26. junija 1945, Titovi delegati podpisovali ustanovno listino Združenih narodov. Opazovalci ugotavljajo, da je danes, po 25 letih, Organizacija ZN skoro brezpomembna organizacija, čemur se noben resen opazovalec razvoja ne čudi, ker so nieni ustanovitvi botrovali predstavniki komunističnih režimov, ki so istočasno, ko so podpisovali ustanovno listino ZN, doma morili svoje prebivalstvo. Mnogi dvomijo, da bodo ZN praznovali 50. letnico svojega obstoja.

Anton Vasek, češkoslovaški veleposlanik na Danskem, je zaprosil dansko vlado za politično zaščito. Češkoslovaška vlada je Vaseka odpoklicala, toda ta se je odločil ostati na svobodi.

OB 25-LETNICI KRVAVEGA BRATOMORA

Uspela tiskovna konferenca: Gradivo k našemu boju in predstavitev "Martina Fierra"

V letošnjem juniju so svobodni Slovenci širom po svetu lepo počastili spomin padlih žrtev komunistične revolucije, zlasti pa dvanajst tisoč pobitih pred petindvajsetimi leti po kraških in kočevskih gozdovih. Tako smo tudi Slovenci v Argentini imeli več proslav, med temi tudi mašo v buenosaireški katedrali in položitev venca pred spomenikom osvoboditelja Argentine, kar je imelo lep odziv tudi v argentinskem dnevnem tisku in TV.

Da pa tukajšnjo javnost in zlasti časnikarske kroge podrobneje seznanimo o dogodkih pred 25 leti, kakor tudi o našem boju za svobodo in slovenstvo, je društvo Zedinjena Slovenija, kot predstavna organizacija Slovencev živečih v Argentini, organizirala tiskovno konferenco.

Ob tej priliki je bila tudi predstavljena argentinskim časnikarjem in slovenski publiki knjižna izdaja slovenskega prevoda najbolj znane argentinske pesnitve „Martina Fierra".

Lepa udeležba

Za kraj tiskovne konference je bila izbrana „Zlata dvorana" City Hotela, v samem središču Buenos Airesa. Za to priliko so bila raznim obveščevalnim sredstvom razposlana povabila, kjer je bil razložen namen in program večera.

Vodstvena miza na tiskovni konferenci. Govori g. Pavel Fajdiga. Sedijo: gen. E. B. Gallo, Božo Stariha ter lic. Tine Duh ml.

Konferenca je bla napovedana ob 19. uri preteklega petka, 26. junija. Že pred napovedano uro so se pričeli zbirati povabljeni slovenski rojaki. Kmalu je bilo med njimi opaziti tudi predstavnike argentinskega tiska. Število enih in drugih je naraščalo, tako da so bili ob začetku konference zasedeni vsi sedeži dvorane. Prišli so predstavniki dnevnega tiska: jutranjikov La Prensa in La Nación, oba dnevnika velikega slovesa tudi zunaj Argentine (direktor Prense je pred kratkim v Washingtonu prejel „zlato pero svobode" za svoje odlike); časnikarji večernika La Razón (največja izdaja v latinski Ameriki) ter celodnevnika (tri izdaje) Crónike. Bili pa so med drugimi tudi predstavniki tednikov in revij, tako Confirmado, Análisis, Esquiú, pa tudi TV kanala 11.

Bili pa so tudi prisotni predstavniki slovenskega tiska.

Časnikarji so prejeli večjo količino zgodovinskega gradiva, kjer je razložen proces, ki se je odigral pred 25 leti; prav tako razna pričevanja o pobojih domobrancev; končno pa še pregled slovenskega delovanja in ustvarjanja v Argentini.

V dvorani je bila v ospredju postavljena miza, za katero so sedeli predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha, general B. E. Gallo, g. Pavel Fajdiga in lic. Tine Duh ml. V dvorani pa so bili prisotni še predstavniki naših domov in organizacij, med njimi tudi g. Miloš Stare, tajnik NO ter načelnik SKD—SLS, msgr. Anton Orehar, vodja slovenskih dušnih pastirjev. Bili so še dr. Tine Debeljak, ga. Danica K. Petriček, akad. kipar France Ahčin, arh. Jure Vombergar in Vilko Čeč, vsi, ki so bili udeleženi pri slovenski izdaji Martina Fierra.

Naše pričevanje

Večer je pričel predsednik Zedinjene Slovenije Božo A. Stariha, ki je navzoče pozdravil ter jim razložil namen konference.

Takoj za njim je dobil besedo g. Pavel Fajdiga, ki je v kratkem, a jedrnatem referatu zbranim časnikarjem prikazal proces vojne in revolucije na slovenskem, ter zločin, ki so ga leta 1945 izvršili komunisti.

Med drugim je poudaril:

V Jugoslaviji je komunistična partija pod vodstvom svojega sedanjega šefa Josipa Broza Tita zavrnila sleherno protiokupatorsko aktivnost in sodelovanje z ostalimi političnimi podtalnimi gibanji — ker je bil Hitler zaveznik Moskve. Ko pa je ta izvršil vpad v Sovjetsko zvezo, pa je Tito proglasil svojo partijo „za edino odporniško gibanje proti okupatorju" in zagrozil vsem, ki se mu ne bi hoteli pokoriti, da bodo likvidirani kot „izdajalci". Titova partija se je tega bratomornega sklepa držala ves čas nacifašistične okupacije naše dežele ter so komunistični atentatorji kar tekmovali med seboj v političnih umorih stotin nekomunističnih borcev proti okupatorju, da je tako Titova komunistična partija zanetila državljansko vojno v Sloveniji, po zgledu Lenina in njegove komunistične revolucije med vojno 1914, ki je tudi izkoristil nemško nevarnost za dosego svojih političnih in družbenih ciljev.

Govoreč o vrnitvi in poboju slovenske narodne vojske, je nadaljeval:

Domobranska vojska je vso svojo oboroženo silo pognala v boj proti komunističnim gverilcem in je Slovenijo do zime 1944/45 očistila Titovih gverilskih edinic. Te so se zatekle čez mejo v bližnjo Hrvatsko, prav tako, kakor to danes delajo severnovietnamski komunisti, ki se pred pritiskom severnoameriških in južnovietnamskih edinic zatekajo v varstvo sosednjih držav Laosa in Kambodže.

Sovjetski tanki so izgnali Nemce iz Beograda, Tito se je ustoličil v jugoslovanski prestolnici in njegovi gverilci so izkoristili prodiranje sovjetskih tankov po jugoslovanskem ozemlju naprej proti zahodu, proti naši Sloveniji, najbolj zahodni republiki jugoslovanske države. Pred premočjo sovjetske Rdeče armade in tankov ni preostala protikomunističnim enotam iz Slovenije in ostalih republik Jugoslavije druga možnost, kakor umakniti se čez mejo, deloma na zahod mimo Trsta v Italijo, deloma na sever na Koroško, v južnem delu Avstrije, do kamor so že prodrle zmagovite britanske čete.

Ostali del referata objavljamo na uvodnem mestu.

Izvajanjem g. Pavla Fajdige so prisotni časnikarji sledili z zanimanjem. Ob koncu je na časnikarska vprašanja g. Fadiga podal še podrobnejšo sliko o položaju pred 25. leti.

Predstavitev "Martina Fierra"

Besedo je povzel lic. Tine Duh ml., in navzočim predstavil knjižno izdajo argentinske velepesnitve "Martín Fierro". V lepem in prijetnem nagovoru, sijajnega nastopa, je mladi slovenski diplomant obrazložil smisel, ki ga za nas argentinske Slovence predstavlja ta knjiga. Povedal je, da je izdana ob priliki 90-letnice prve večje naselitve Slovencev v Argentini, kot zahvala argentinskemu narodu za gostoljubnost, kakor se lahko bere v posvetilu knjige. Obrazložil je tudi težko in dolgoletno delo prevajalca dr. Tineta Debeljaka, kateremu je potem na pomoč stopila še gospa Danica Petriček, ki je pregledala vseh čez 7 tisoč verzov zlasti z vidika autohtonih izrazov. Knjiga je bogata tudi zaradi fotografskih reprodukcij bronastih reliefov delo akad. kiparja Franceta Ahčina, kar predstavlja pri izdajah "Fierra" novost. Omenil je tudi risbe arhitekta Jureta Vombergarja. Knjiga je delo slovenskih rok, kajti tudi tisk je prevzelo slovensko podjetje, ki ga vodi g. Vilko Čeč. Označil je to novo izdajo Hernándezove pesnitve kot nov prispevek Slovencev k argentinskemu kulturnemu bogastvu.

Misli g. Duha so predstavnike tiska očividno zanimale, kajti po končanem nagovoru so tudi njega spraševali o raznih potankostih. Vsa vprašanja in dvome jim je zlahka in široko pojasnil.

Nato so si prisotni ogledali razstavljene izvode te nove knjige.

Domači časnikarji se niso mogli načuditi prelepi izdelavi, bogatim reprodukcijam in ilustracijam. Izdaja je resnično luksuzna in je lepa poklonitev in darilo argentinskemu narodu kot dokaz slovenske hvaležnosti. Ob knjigi sami so časnikarji stavljali avtorjem še ponovna vprašanja o raznih podrobnostih tako prevajanja kot ilustracij. Pritegnila je njih zanimanje tudi slovenska pisava španskih besed. Časnikarji, ki so bili tako rekoč naši gostje, so v spomin tudi prejeli vsak po en izvod te knjige. Ti izvodi so nosili lastnoročne podpise avtorjev.

Zakuska in pogovor

Po končanem formalnem delu tiskovne konference, so prisotni še pristopili k mizi, kjer je bila za goste servirana zakuska. V zasebnem pogovoru so se potem še dolgo časa zadržali na kraju. Ob tej priliki je bil tudi generalu Ernestu B. Gallu poklonjen album spominskih slik naših proslav, kot zahvalo, ker je prevzel častno predsedništvo teh proslav. General Gallo se je nato v občutenih besedah zahvalil in ponovno poudaril, da je slovenski narod eden izmed tistih, ki v tisočletni zgodovini nikoli ni klonil, temveč je vedno vodil boj za svojo svobodo. Zlasti boj proti komunizmu je bistvenega pomena, da bo narod nekoč mogel znova svobodno zadihati in zaživeti polno življenje.

Besedo je povzela tudi ga. Danica Petričkova, ki se je generalu v imenu slovenskih mater zahvalila za njegovo zanimanje s katerim se je med drugim tudi posvetil študiju slovenske zgodovine in prvin slovenskega naroda. Po novi generalovi zahvali vse slovenski skupnosti, se je razvil pogovor, po katerem so se navzoči v pozni uri razšli.

ODMEV V ARGENTINSKEM TISKU

O tiskovni konferenci so poročali vsi buenosaireški dnevniki in večerniki kot La Prensa, La Nación, Clarín, Crónica, La Razón, Freie Presse. Lepe in dolge članke so posvetili 25. obletnici naše narodne tragedije in že z velikimi naslovi opozarjali svoje bravce na poboj slovenske narodne vojske.

Članki so bili objavljeni pod velikimi naslovi, kakor: „Ob 25-letnici krvavega bratomora", dalje „25 letnica pokončanja slovenske vojske", itd.

Vsi omenjeni buenosaireški časopisi so tudi obširno poročali o slovenski izdaji pesnitve Martin Fierro. Doslej je bila prevedena že na osemnajst jezikov, tako da je dobila slovenska izdaja številko 19.

Lic. Tine Duh predstavlja slovenski prevod "Martina Fierra".

„Materialistično in fatalistično naziranje naših dni je krivo, da se veliki zgodovinski dogodki in politični prevrati smatrajo kot učinki slepega slučaja in da se jemljejo in uvažajo kot posamezni, brez stvarne zveze med seboj. Ne pomisli se, da slučajno se v zgodovini ne pripeti nič važnega, ampak, da dogodki in prevrati, ki presnavljajo državni in družinski red ter spravljajo zgodovino v drug tok, so le dozoreli sad, ali recimo, nekako vidno utelešenje idej, katere so že davno v duhovih tlele ožarjajoč in ogrevajoč jih za dejanja, katera kar na enkrat zagledamo izvršena z vso krepostjo in odločnostjo."

Dr. Anton Mahnič, Rimski katolik, 1894, str. 24

Časnikarji pozorno sledijo izvajanjem. Od leve predstavniki: La Razón, Análisis, Confirmado, Crónica (2), Nación ter Prensa. Na drugi vrsti na levi poddirektor Naciona.

Učinkovita akcija ZDSPB v ZDA in Kanadi

Zveza društev slovenskih protikomunističnih borcev — Cleveland, USA in Toronto, Kanada — je ob priliki žalnih slavnosti 25. letnice slovenske narodne tragedije izdala 56 strani obsegajočo brošuro v angleščini z naslovom: The Slovenian Tragedy — For the 25th anniversary of betrayal of Vetrinj and Kocevski Rog massacre (Slovenska tragedija — Za 25. letnico izdajstva v Vetrinju in pokola v Kočevskem Rogu). Brošura je bila natisnjena v Torontu z datumom 1. junija 1970.

Zveza DSPB poklanja brošuro „žrtvam komunizma v Sloveniji in predvsem 12.000 domobrancem, ki so bili vrnjeni iz Vetrinja in pomorjeni v komunistični Sloveniji."

Sledi odlomek iz govora dr. Gregorija Rožmana 9. julija 1945 v Št. Vidu ob Glini na Koroškem, v katerem se zahvaljuje Bogu za slovenske mučence; uvodna beseda Zveze s kratkim opisom dogodkov okoli Vetrinja, nato pa Jožeta Melaherja razprava Maj 1945 — Maj 1970, v kateri učinkovito primerja odnos svobodnega sveta do tiranije, nacistične ali komunistične, pred 25 leti in danes, in prikaže zločinstvo Titove gverile in režima.

Izvlečki iz dr. Arneževe knjige Slovenia in European Affaires prikazujejo razvoj komunistične revolucije v Sloveniji, Tomaž Kovač pa objavlja več pričevanj domobranskih in drugih vrnjencev iz Vetrinja v roke komunističnim krvnikom. Pričevanja je priredil iz brošure V Rogu ležimo pobiti.

V Zaključni besedi izdajatelji brošure opozarjajo svobodni svet in posebej svobodno Ameriko, naj „se uči iz primera slovenske narodne tragedije, dokler je še čas."

Brošura je opremljena s številnimi fotografijami: spominske plošče v Torontu, dr. Gregorija Rožmana, izkopavanje žrtev v Jelendolu leta 1943 in z vinjetami akad. slikarja in kiparja Franceta Goršeta. Na prvi strani ovitka je zemljevid Slovenije s kraji, kjer so bili največji komunistični pokoli vrnjene Slovenske narodne vojske, zadnja stran pa nosi domobranski in slovenski grb z mečem, ovitim v trnje.

Več kot tisoč izvodov te brošure v angleščini je Zveza razposlala raznim profesorjem političnih, humanističnih, socialnih in pravnih ved, dalje raznim ustanovam, organizacijam, institutom, agencijam in knjižnicam po vsem svetu ter posebej: sv. očetu, predsedniku ZDA, predsedniku kanadske vlade, glavnemu tajniku ZN, vsem članom mednarodnega sodišča v Haagu, članom kanadske federalne vlade, kanadskega parlamenta in senata, članom Ontarijskega pokrajinskega parlamenta, ministrskim predsednikom kanadskih pokrajinskih vlad, vsem članom ameriške vlade in njihovim svetovalcem, članom ameriškega senata, ameriškim guvernerjem, vsem nekomunističkim delegacijam pri ZN, vsem županom večjih mest v ZDA in Kanadi ter TV in Radio postajam v Ameriki in Kanadi.

Brošuro spremlja pismo, s podpisom tiskovnega referenta Otmarja Mauserja, v katerem Zveza poziva vlade in ustanove svobodnega sveta, da morajo „po 25 letih neaktivnosti svobodnega sveta Titovi zločini priti na svetlo."

Protesti ruskih kulturnikov in znanstvenikov

Sovjetski pisatelj, 52-letni Solženicin, znan na Zahodu po svojem romanu En dan v življenju Ivana Denisoviča, je objavil in razpečal svoje protestno pismo proti priporu 45-letnega sovjetskega znanstvenika Andreja Medvedeva, ki ga je sovjetska policija proglasila za umobolnega. Medvedev je pred kratkim poslal na skrivaj v ZDA eno svojih del o genetiki ter je izšlo v Kaliforniji.

V protestnem pismu Solženicin poudarja, da je „zapiranje zdravih nasprotnikov sovjetskega režima v umobolnice duhovni umor. Je enačica plinske celice in še huje: je zlobno in dolgo mučenje tistih, ki naj bi bili končno umorjeni."

Svoj protest Solženicin v dokumentu, ki mu je dal naslov „Tako živimo", zaključuje z ugotovitvijo: „Kratkovidno je misliti, da je mogoče vedno živeti opirajoč se samo na nasilje, neprestano tlačiti glas vesti."

Poleg Solženicina so proti priporu Medvedeva protestirali še drugi sovjetski znanstveniki, med njimi fizik Igor Tamm, „oče" sovjetske vodikove bombe Saharov, pesnik in bivši član CK sovjetske KP Aleksander Tvardovsky, fizika Peter Kapica in Mihail Lenontovic, biokemika Vladimir Englenardt in Boris Astaurov.

Vsled tega javnega pritiska sovjetskih znanstvenikov, ki je dvignil tudi druge kroge sovjetske družbe, je sovjetska policija Medvedeva končno 15. junija t. l. spustila na svobodo, dasi ni mogla zaseči vseh izvodov njegovega pisma, ki kroži po Sovjetski zvezi, da je „sedanji sovjetski režim protiustaven" in da „bo mogoče sedanje bolezni sovjetske družbe ozdraviti samo z demokratizacijo državnega političnega in ekonomskega življenja."

NEZAPOSLENOST V JUGOSLAVIJI

Po podatkih zveznega urada za zaposlovanje je v Jugoslaviji trenutno brez dela 300.000 delavcev. Ker manjka dela doma, skušajo brezposelne „izvoziti" na delo v tujino, ki je pripravljena sprejeti kakih 180.000 oseb. Toda kljub velikemu povpraševanju v inozemstvu, ne bo mogoče dati dela vsem. Inozemska podjetja iščejo kvalificirane ali visokokvalificirane delavce. Teh pa je brez dela doma le 20.000, vendar upa zavod zaposliti v tujini letos okrog 80.000 oseb.

ODŠEL JE DRAGI GOST

„HVALA VAM, SREČNO POT IN NA SVIDENJE!“

Le dva tedna in pol je preživel med nami, pa se nam je njegova prisotnost zdela nekaj naravnega, samo po sebi umevnega, in nismo si mogli predstavljati, da bo prišel dan, ko se bo poslovil od nas in odšel na svoj dom v daljni Cleveland. Pisatelj Karel Mauser je namreč na tem svojem obisku med nami osvojil srca mladih in starejših. Ni bilo Slovenca, ki se ne bi čudil prevzetega od njegove preprostosti, a istočasno globine njegovih misli. Z vsemi in vsakim je spregovoril besedo, ki je zvenela resno, možato, a znal je tudi vzlesti v pogovor polno zdravega humorja.

Tisti, zlasti mlajši, ki ga niso poznali, ali vedeli o njem le po njegovih knjigah, so bili presenečeni in vzradoščeni nad njegovo osebnostjo. Oni pa, ki so ga že od prej poznali, zlasti iz težkih taboriščnih let, so skupno z njim obujali spomine na tiste čase. Vsem pa je prinesel svojo lepo besedo in misel duha in slovenstva. Tako človeško in doživeto, kakor smo jo doslej komaj kdaj slišali.

Sedaj je že pri svoji dragi družini. V ponedeljek, 22. junija smo se od njega poslovili. Naš list je o njegovem obisku sproti poročal, v kolikor je bilo časovno in prostorno mogoče. Danes bomo dodali še vrsto obiskov, da bodo bralci imeli vsaj splošno sliko o njegovem delovanju med Slovenci v Argentini.

OBISK SLOVENSKIH ŠOL

Takoj prvi dan po prihodu (v soboto, 6. junija) je pisatelj Karel Mauser obiskal več slovenskih šol. Spremljala sta ga predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha in šolski nadzornik g. Aleksander Majhen.

Jegličeva šola v Slovenski hiši

Pisatelj Karel Mauser je razveselil s svojim obiskom otroke Jegličeve šole v Slovenski hiši v soboto 13. junija dopoldne. Pričakali so ga zbrani v razredu s pozdravnimi besedami in spominskim darilcem. Pisatelj je z njimi pokramljal in jim v spomin vpisal s toplimi besedami svoj podpis med vrsto zaslužnih mož.

Balantičeva šola v San Justu

Najprej je obiskal šolo Franceta Balantiča v San Justu. Otroci so se za sprejem zbrali na dvorišču, kjer ga je v imenu vseh pozdravila v narodni noši učenka 7. razreda Kristina Jereb. Nato so mu otroci zapeli še več pesmi, ki so iz mladih grl prijetno in domače zvenele.

Po skupnem pozdravu je nato pisatelj Mauser obiskal še posamezne razrede. Prisrčnih pozdravov in pesmi ni bilo konca. Otroci so bili nad gostovo osebnostjo navdušeni in izrazi občudovanja so se kar naprej vrstili. Končno se je pisatelj moral posloviti.

Prešernova šola v Castelarju

Po obisku Balantičeve šole v San Justo, je pisatelj Karel Mauser šel pogledat Prešernovo šolo na Pristavi. Otroci so ga najprej pozdravili in mu izročili slovenski šopek z željo, da bi mu prinesel vonja slovenske domovine, čeprav je rastel na tujih tleh. Obenem so mu zatrdili, da hočejo biti kot slovenski šopek — rastejo na tujih tleh, vendar hočejo s slovensko govorico, pesmijo in ljubeznijo do daljne slovenske domovine — dišati po slovenski zemlji. Nato so mu zapeli: „O moj, preljubi dragi dom.“ Gospod pisatelj se jim je nato zahvalili in jim povedal, da prinaša pozdrave slovenskih otrok iz Clevelanda.

Po skupnem pozdravu, je odšel v posamezne razrede in prisostvoval pouku. Najmlajši so mu pokazali, kako veselo telovadijo v slov. šoli.

Gospod pisatelj je ostal pri šolski sv. maši.

Vsi, ki so se udeležili sv. maše, so pričakali g. pisatelja na dvorišču, da so ga mogli od blizu pozdraviti.

Nekaj šolarjev mu je nazadnje še prineslo knjige v podpis. Vseeno, če ni bilo njegovo delo, hoteli so imeti njegov podpis, v spomin na obisk slovenskega pisatelja v Prešernovi šoli v Castelarju.

Rožmanova šola v San Martinu

Iz Morona je pisatelj Mauser pohitel v San Martín, da tam obišče šolo škofa Gregorija Rožmana. Najprej ga je pozdravil predsednik šolskega odbora g. V. Voršič in ostali odborniki. Otroci so se medtem zbrali v dvorani in ga sprejeli z navdušenim ploskanjem. Pozdravila ga je Lučka Zorko in mu izročila slovenski šopek, nato pa so mu otroci zapeli tri pesmi. G. pisatelj se je otrokom zahvalil povedal o dveh slovenskih šolah v Clevelandu. Obiskal je vse razrede in mimogrede zvedel, kako znajo otroci iz San Martina slovensko. Končno je pozdravil še starše, nakar je odhitel naprej.

Slomškova šola v Ramos Mejía

Končno je pisatelj Mauser obiskal še šolo A. M. Slomška v Ramos Mejía. Tu ga je ob vhodu pozdravil predsednik šolskega sveta g. Lojze Lavrič. V imenu zbranih otrok pa sta ga v narodnih nošah pozdravila Alenka Smole in Janez Šturm, ter mu podala šopek. Pisatelju so bili predstavljeni voditeljica tečaja ga. Vera Holozan in ostale učne moči, nakar so otroci zapeli „Mi se imamo radi“ in „Tam gori za našo vasjo“. Sledil je ogled po razredih. V vsakem so mu deklamirali in peli. Po ogledu je bil pisatelj s spremljevavcema povabljen na kratko zakusko. Kmalu so se okoli njega ponovno zbrali otroci, ki so mu za slovo zapeli še nekaj slovenskih.

NA SLOVENSKI PRISTAVI

Slovensko Pristavo v Castelarju je obiskal g. Karel Mauser v soboto, 13. junija zvečer. V dvorani ga je pričakovalo lepo število rojakov, zlasti mladine. Najprej ga je pozdravil in mu izrekel dobrodošlico predsednik g. Franc Pernišek. Nato je pevski zbor članic Dekliškega krožka na Pristavi lepo in občutno zapel nekaj koroških in drugih narodnih pesmi.

Takoj za tem je spregovoril pisatelj Mauser, ki je pohvalil koroško pesem in zibel slovenstva, deželo Koroško. Nato je navezal nekaj misli o zvestobi narodu, o idealizmu, ki nas kulturno in narodnostno dviga; nasprotno pa nas bo materializem, če se mu bomo predali, kulturno in narodno omrtvičil in uničil. Zato moramo visoko dvigniti duha in vse storiti, da tudi naši mladini vcepimo smisel za duhovne dobrine nad materialnimi, kajti samo duh nas bo reševal in rešil.

Ganotje mu je pretrgalo ostale besede. — Ostal je še dolgo v pogovoru s starimi znanci in prijatelji in mladini podpisoval svoja dela, ki so mu jih v ta namen prinašali. Ostal je na prijateljski večerji in še med to sprejemal naročila in pozdrave za znance v Severni Ameriki. Okrog 22,30 se je od vseh prisrčno poslovil.

G. MAUSER MED BORCI NA PRISTAVI

Sobota, 20. junija je bil zelo pust dan, zlasti zjutraj z oblačnim in deževnim vremenom. Kljub temu so se zbrali borci v lepem številu, mnogi s svojimi družinami, da pozdravijo v svoji sredi soborca, ki je obenem celo predsednik Zveze borcev. Kako bi mogel obiskati Argentino in vse domove in druge institucije, z borci bi se pa ne videl še posebej. Sestanek je otvoril starešina domačega društva s prav iskrenim pozdravom in poklonitvijo skromnega darila — v znak priznanja in zahvale — za vse, kar je g. Mauser do sedaj ustvaril, tako napisal, kakor tudi v govorih ob raznih javnih nastopih — načelnega in brezkompromisnega. Nato je povzel besedo g. Mauser, ki je v glavnem govoril glede organizacije borcev in o prilikah, ki vladajo na posameznih področjih. Ugotovil je, da do zopetne združitve borcev ni več daleč, ker je preko 90% borcev za zopet enotno organizacijo. Da jih sicer itak nič ne loči razen par oseb, ki delajo to iz zgolj osebnih razlogov. Te se pa bodo morale ukloniti večini.

Med tem je bilo servirano kosilo in so razgovori s posamezniki trajali tudi med kosilom. Spominov in naročil ni bilo ne konca ne kraja. Čas je pretekel tako hitro, da smo se komaj zavedli, pa je že prišla druga ura popoldne — čas slovesa. G. Mauser je bil namreč za isti dan obljubljen še na tri druge, med seboj zelo oddaljene kraje. Z Bogom in nasvidenje, so želeli borci svojemu predsedniku, saj jih je s svojo skromnostjo in odkritostjo vse na mah pridobil. Priložili so tudi iskrene pozdrave vsem soborcem v Severni Ameriki in Kanadi.

OBISK V BERAZATEGUI

V soboto, 20. junija, ob 4 popoldne je obiskal g. Karel Mauser slovensko šolo in dom v Berazategui. Spremljal ga je predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha in njegova gospa. Prisoten je bil tudi katehet g. Jože Guštin. Pri vhodu ga je s ploskanjem sprejela vsa krajevna slovenska skupnost in zborček I. Cankarja mu je zapel pozdravno pesem.

Nato so se vsi navzoči podali v dvorano. Tam je deklica Jani Omahna izročila g. Mauserju šopek rdečih nageljnov v imenu šolske mladine. Za tem so se vsi šolski otroci zbrali na odru. Program so začeli s skupno deklamacijo „Spomin junakom“. Mala Magdi Lovrenčič je deklamirala „Kako je Bog ustvaril Slovenijo“ in Toni Rezelj „Naša ura“. Sledile so še naslednje deklamacije: Jani Omahna Slomškovo Najboljše vince, Janko Štrbenc in Mihec Omahna Stritarjevo Oba junaka, Mihec Omahna, Tini Vidmar in Nežika Pucko Župančičevo Ciciban in čebela. Program so pripravili in vodili ga. Pucko, ga. B. Vitrih in g. France Vitrih.

Nato je predsednik doma g. Jože Vidmar pozdravil g. Mauserja v imenu tamkajšnje slovenske skupnosti. Izjavil je, da samo Bog in člani doma vedo, koliko žrtev in truda je doprinesla ta majhna slovenska skupina, da si je zgradila to skromno skupno streho. Vendar se nihče ne pritožuje in ne omahuje, saj je cilj tega doma nadvse vzvišen: vzgojiti našo mladino v slovenskem in krščanskem duhu in ji vcepiti v dušo ideale, ki jih današnji zmaterializiran svet ne more dati.

Zatem je zborček I. Cankarja pod vodstvom g. J. Omahna zapel nekaj primernih in izbranih pesmi: Prelepa Gorenjska, Iz stolpa sem, V hribih se dela dan.

G. Karel Mauser se je prisrčno zahvalil za prelep sprejem in je toplo priporočal, da bi še naprej vztrajali pri delu za slovensko skupnost in za medsebojno razumevanje.

Po končanem programu so se vsi navzoči zbrali okrog skupne mize k okrepčilnemu prigrizku. G. Mauser je bil dejansko obkoljen od prisotnih in končno ga je mladina spravila v svoj krog in je z zanimanjem poslušala odgovore gosta na vprašanja mlade radovednosti. G. Mauser je vzbudil v mladini tolikšno navdušenje in simpatijo, da ga niso in niso pustili iz svoje srede. Na vsak način so hoteli, da ne bi še odšel. S prepevanjem pesmi Rompompom, še ne gremo domov, Jaz pa ti pa židana marela in Mi se imamo radi, so ga spremljali prav do abtomobila in so se poslovili od njega s prijateljskimi objemi in z navdušenim ploskanjem.

Vsi so obžalovali, da je bil obisk g. Karla Mauserja tako kratek, vendar bo ostal v spominu vseh kot nepozaben dogodek.

OBISK V CARAPACHAYU

Sobotni večer, 20. junija, je bil za naš dom v Carapachayu velik praznik, ki je privabil v dom ogromno število ljudi. Vsi so v prijetni družbi pričakovali že prej napovedan obisk. In res je ob 21.15 stopil v dvorano, ki je bila napolnjena do zadnjega kotička, naš dragi pisatelj g. Karel Mauser, katerega sta ob tej priliki spremljala predsednik ZS g. Božo Stariha in gospa. Pri vhodu je našega gosta pozdravil predsednik doma g. A. Sedej ter ga popeljal k slavnostni mizi. Dobrodošlico mu je nato v imenu vseh Slovencev tega okoliša izrekel g. Pirc, ki mu je v nekaj besedah opisal tudi življenje v domu. Izrazil je željo, naj bi nas ohranil v lepem spominu, ker ga imamo vsi, prav vsi in iz srca radi. V nekaj besedah se je g. Mauser zahvalil za lep sprejem ter vsem priporočil, naj še vnaprej z navdušenjem in veseljem delajo za slovensko stvar. Edinost v skupnosti je velikega pomena, je poudaril. Koroščeva Pavlica je nato g. pisatelju v imenu slovenske šole izročila darilo v trajen spomin, moški zbor pa je gostu na čast zapel Zdravico in Triglav moj dom. Gospod pisatelj se je še dolgo pomudil med nami v prijetnem razgovoru in precej časa posvetil naši mladini, ki ga je vsa navdušena poslušala in spraševala o življenju naših mladih v Severni Ameriki. Ko je prišel prezgodnji čas odhoda, se je naš gost poslovil od vsakega posebej, kateremu smo tudi mi vsi želeli vso srečo v življenju. Res lep večer ob našem srečanju s pisateljem g. Karlom Mauserjem.

MAUSER MED MLADINO

Verjetno je bil največji uspeh obiska pisatelja Mauserja njegov stik z mladino, ki ji je prišel res do srca. Že ko je prišel, je bil eden njegovih prvih večerov namenjen mladini. Te je tako zajel, da so ga naprosili, da z njimi preživi še zadnji večer v Argentini.

V nedeljo zvečer so se člani SDO in SFZ zbrali v mali dvorani Slovenske hiše, kjer so se s pisateljem Mauserjem pogovarjali o mladinskih, severnoameriških, pa tudi o načelnih problemih. G. Mauser se je rad pogovarjal z njimi. Za konec jim je še dejal, da je vesel, da je končal svoj obisk s tem pogovorom z mladino in jih prosil, da naj od njegovega obiska ohranijo vsaj to, da bodo rasli v duhovnosti naprej.

Nato se je mladina zgrnila okrog njega, ga prosila za podpise in se lepo poslovila z željo, da še pride med njo.

SLOVO PISATELJA KARLA MAUSERJA

V ponedeljek, 22. junija ob pol osmih zvečer je odšel pisatelj Mauser z avionom družbe Panamerican nazaj v Združene države Severne Amerike.

Že ob sedmih zvečer se je zbralo na letališču Ezeiza mnogo njegovih prijateljev in častivcev, predvsem iz vrst borcev in mladine. Mauser si je pridobil srca naše mladine, zlasti dijaških krogov. Prav lepa skupina te mladine se je zbrala v čakalnici poslopja, da se še enkrat slika z njim, kar bo njim kakor Mauserju gotovo najlepši spomin na bivanje v Argentini. Predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha mu je v imenu društva, ki ga je povabilo sem, izročil lepo vezan album fotografij, ki so jih fotografi napravili pri njegovem obisku najrazličnejših naših ustanov. Zveza protikomunističnih borcev mu je po dr. Benedičiču izročila gotovo pomembno darilo: kasteljanski izvirnik najreprezentančnejše argentinske pesnitve v luksuzni opremi Hernándezovega Martina Fierra, in potem še angleški prevod, gotovo v mislih na to, da bo še za njegovega odhoda izšel tudi slovenski prevod. Toda ta se je zakasnil za nekaj dni in ga prevajavec dr. Tine Debeljak ni mogel še izročiti pisatelju na pot, kakor je želel. S temi darovi, s slovenskim nageljnom in s poljubi slovenske mladine, s katerimi se je po tukajšnjem običaju poslovila od njega, je pisatelj Mauser stopil iz poslopja na pot k avionu. Vsa družba, ki mu je prišla v slovo — in bilo je okrog 80 udeležencev — se je povzpela na teraso poslopja in poslala še pozdrav pisatelju, ko je stopil na stopnice aviona. Ta se je na zadnji ustavil in še zadnjič pomahnil v slovo prijateljem, ki so mu mogli le z rokami še odgovoriti: „Srečno pot, hvala ti in na svidenje!“

Stvaritelji slovenskega prevoda Martina Fierra na tiskovni konferenci v City Hotel. Od leve: arh. Jure Vombergar, akad. kipar France Ahčin, g. Vilko Čeč, ga. Danica Petriček ter dr. Tine Debeljak.

Slovenski dan v Santiago – Čile

Slovenska izseljenska skupina v sosednji republiki Čile mora biti kar precej številna, čeravno bi bilo menda zaenkrat pravilneje govoriti o „slovenskih izseljencih“; za „skupino“ manjka na oni strani visokih Andov med našimi rojaki medsebojne povezanosti. In prav to dejstvo je v naših požrtvovalnih slovenskih sestrah zbudilo misel, da so v majniku pripravile širši „slovenski dan“.

V predmestju Santiaga vzdržujejo „Policlínico Fátima“ in v skromni kapelici zbirajo vsako zadnjo nedeljo v mesecu naše ljudi k slovenski maši. Običajno prihaja takrat k njim darovat popoldansko službo božjo g. župnik Maroša, ki se pa kljub vsej dobri volji in osebni želji ne more v večji meri posvečati slovenskim rojakom, ker župnikuje v fari, kjer ima 40.000 duš.

Na zadnjo nedeljo v majniku so torej čč. sestre sklenile redni slovenski mesečni „shod“ nekoliko razširiti. Bila je to na eni strani njihova lastna želja za poživitev medsebojne povezanosti med našimi ljudmi; na drugi strani pa je prireditev primerno sovpadla prav v naše praznovanje 25. obletnice naše narodne tragedije in zdomstva.

Za to priložnost jim je obljubil svoje sodelovanje tudi prof. Božidar Bajuk iz Mendoze.

Že v soboto je vladalo v vseh prostorih pri čč. sestrah praznično razpoloženje. Č. m. prednica Vincencija Kaplja in njej ob strani č. s. Lidija Krek sta v svoji neutrudni požrtvovalnosti že več tednov preje imele v rokah vse priprave in seveda skrbi čez glavo.

V nedeljo, 31. majnika, so se torej zbrali opoldne naši ljudje, mnogi z družinami. Po prihodu g. župnika Maroše so se zbrali v kapelici. Napolnili so jo v tolikšnem obsegu, da je neki vsaj tretjina navzočih morala stati.

Prof. B. Bajuk jim je najprej sporočil pozdrave dir. A. Oreharja, g. M. Stareta in slovenske skupine v Mendozi. Nato je pa prišel k svojemu govoru, v katerem je obrazložil pomen naših dveh najdragocenejših bistvenih življenjskih osnov: krščanstva in slovenstva. Prikazal je naše moralne dolžnosti, ki jih imamo do njiju, pa najsi tudi živimo v zdomstvu v najoddaljenejših koncih sveta. Govoril je o naši tisoč in stoletni krščanski tradiciji in navajal vzroke in razloge, zakaj smo dolžni gojiti in ohranjevati njene vrednote za nas in za naše zanamce v odnosu do naše stare domovine in do nove, v kateri smo se zdaj naselili in ustalili.

Našteval je mnoge odlične in vodilne domače in tudi tuje osebnosti, ki so nas ob raznih praznčnih priložnostih in slovesnostih ponovno in ponovno pozivale, da moramo na vsak način in za vsako ceno ostati čim dalje zvesti našim tradicijam v kulturi in veri, ker je to bogastvo, s katerim lahko obranimo življenje sebi in svojemu rodu, pa tudi vršimo v novih deželah poslanstvo, zavolje katerega nas je božja Previdnost poslala v tujino.

Po govoru je sledila maša s skupnim ljudskim petjem. V svojem govoru je župnik Maroša navezal misli na besede prof. Bajuka in s svojega vidika podčrtal in orisal potrebo zveste gojitve našega tradicionalnega verskega in narodnostnega življenja, kateremu je tudi doma naš narod po vsem tolikem trpljenju in preizkušnjah ostal zvest.

Po sv. maši so nas veseli akordi harmonike pod slovensko zastavo ob vhodu v polikliniko povabili k skupnemu obedu.

Po obedu so se vsi zbrali v večjem prostoru, kjer jim je prof. Bajuk predvajal avdiovizualno prireditev („Hodil po zemlji sem naši in nil nje prelesti“) v izboru najlepših tekstov iz naše literature, v katerih so naši veliki možje in umetniki v poznejši in vzvišeni obliki poveličali lepote slovenske domovine, ob spremljavi okrog 200 diapozitivov.

Prav dovzetna so taka srečanja velikega pomena za medsebojno zbližanje in poživljanje našega narodnostnega in domačijskega čuta. Posebno priznanje zaslužijo male tri kčerkice iz rodbine Grošljevih, ki so s tolikšno prisrčnostjo deklamirale za slovo tisto znano Kumičjevo pesmico o rodnem domu in očetovi hišici.

Povezava čilenskih rojakov je nujno potrebna. Imajo pa tudi za svojo skupinsko osnovo dobesedno že postavljen „temelj“. Tam na zemljišču naših sester že stoje, sicer v surovem stanju, gole stene za slovensko dvorano in slovensko starostno zavetišče. Seveda pa sestre pri vsej svoji dobri volji in požrtvovalnosti same ne morejo dalje. Priskočiti jim je treba čimprej na pomoč s sodelovanjem in prispevanjem, da pride lepa misel — pod streho!

Prof. Bajuk je rojakom onkraj Aconcagua zagotovil, da je ta njegov obisk in njihov stik z mendoškimi rojaki prvi, a nikakor ne sme ostati zadnji. Za sklep se je vesela druščina mož in fantov še zbrala v kot k naši domači pesmi.

Bb

SPOMINSKA PROSLAVA V MENDOZI

OBISK PISATELJA KARLA MAUSERJA

Z velikim veseljem in zadoščenjem smo prejeli novico, da je pisatelj Karel Mauser odgovoril na povabilo našega društvenega predsednika: „Na vsak način vas hočem obiskati tudi v Mendozi, ko pridem v Argentino." S še večjo vnemo smo se posvetili pripravam za proslavo petindvajsetletnice. Saj bo med nami človek, ki je preživel križev pot Turjaka!

Prihod je bil najavljen za nedeljo, 14. t. m. popoldne na mendoškem letališču El Plumerillo. Zbrala se je številna skupina naših ljudi k sprejemu. Ko so se odprla vrata aviona, smo nestrpno čakali in v daljavo motrili posamezne potnike, ki so stopali na stopnišče: „Tale pa je! Saj je čisto tak, kot je bil v lagerju!"

Zadovoljno nasmejan je ves domač stopil med nas. V trenutku so s filmsko naglico vsem stopali v duhu pred oči spomini iz taboriščnega življenja, katerega je v vsej pisani pestrosti njegove grenkobe in sladkobe delil z nami naš dragi gost.

Posedli smo v avtomobile — vsaj nad deset jih je bilo samo naših zasebnih! — in odbrzeli proti sončni Mendozi. Veselo so se na prvem avtu v vetru igrali trakovi slovenske trobojnice. Z leve so nas pozdravljale dolge vrste trtja; z desne pa visoki Andi z našim mendoškim Triglavom — Aconcaguo. Komu bi se ta vesela primerjava ne vsilila; saj je Mauser blejski Gorenjec!

V Slovenskem domu smo se zbrali v mladinski sobi za pogrnjene mize k čaju in naenkrat smo bili sredi živahnega pogovora. Izročanje pozdravov, vprašanja, odgovori — na vse strani... Hitro je potekla prosta urica in prišel je čas proslave.

PROSLAVA 25-LETNICE

Ob 6 popoldne smo se zbrali v „naši kapeli" pri čč. ss. mercedarkah, ki smo jo dodobra napolnili. V spremstvu slovenske in argentinske zastave ter narodnih noš je po cerkvi med zbornim petjem psalma pristopil k spominski sv. daritvi č. g. Jože Horn. Med mašo je deloma prepeval (spremenljive dele) pevski zbor, deloma pa so z ubranim petjem sodelovali vsi navzoči.

Po poslušanju božje besede v svetopisemskih berilih je imel spominsko pridigo č. g. Jože Horn. Navezal je na nedeljsko božjo besedo svoje misli:

„Pred 25 leti smo bili kot mladike odtrgani od slovenskega narodnega drevesa in presajeni drugam. Sadovi te naše nove rasti se morajo po 25 letih že poznati.

Iz spominskih pogledov na to petindvajsetletno preteklost moramo povzeti tri misli.

Najprej moramo biti Bogu hvaležni, da nismo zgubili svojega zemskega življenja kakor oni tisoči, katerih spomin danes obhajamo.

„Gospod je varuh mojega življenja", smo slišali danes; po Njegovi volji smo bili rešeni. Brez dvoma je imel za to ohranitev z nami posebne namene. In z zadoščenjem lahko priznamo: ni bilo prazno to naše življenje. Ni bil po nemarnem zapravljen ves ta čas. Sadovi so tu, zlasti v našem mladem rodu, ki je božji in slovenski. Naša presajena vejica se je utrdila in obrodila sad.

Dalje smo dolžni tisočerim žrtvam, ki so dale svoje življenje za vero in domovino, vse naše spoštovanje. Dali so svoje najdražje, kar so imeli, svoja življenja za tri svetinje: Mati — Domovina — Bog.

In končno nam mora biti spomin na dogodke in žrtve pred 25 leti v nauk za bodočnost. Borbo, za katero so se vsi oni borili in prelili kri, moramo nadaljevati; kajti za to nam je bilo ohranjeno življenje, nam starejšim; vam mlajšim pa v ta namen podeljeno. To je naša velika borba za velike cilje.

Ob pogledu na našo mladino zaupajmo v bodočnost! V kolikor ohranjajo v svojem življenju vse tisto, kar je „naše", lahko gledamo v njih cvet in sad vsega našega dela in prizadevanja."

Pretresljivo veličastje je napolnilo srca, ko se je vsa množica zgrinjala k oltarju med obhajanjem in je v božjem hramu tako doživeto donelo:

Pojte, hribi in doline...
Tebi, vseh rodov Gospod,
posvečuje se naš rod...
Blagor verni očetnjavi,
blagoslov Gospod ji da...

Čč. ss. mercedarke, ki so bile obveščene o našem pomembnem obisku, so po sv. opravilu pred cerkvijo po svojem zastopstvu izrekle g. Mauserju iskreno dobrodošlico.

SPOMINSKA PROSLAVA

Po maši smo se zbrali v dvorani našega Doma. Skoro bi morali dejati, da je tokrat bila — pretesna!

Pred pričetkom spominskega sporeda je novi predsednik g. Pavle Bajda ob glasnem ploskanju izrekel dobrodošlico g. Karlu Mauserju. Fantje in dekleta v narodni noši pa so mu izročili slovenski šopek rdečih nageljnov.

Sledil je spored spominske proslave. Na odru se je ob dvignjenem zastoru prikazala v magični svetlobi silhueta slovenskega junaka-mučenika (delo gdč. Marte Hirschegger; oder pa je napravil g. Rudi Hirschegger). Zbor je iz dvoraninega ozadja zapel: Ocvirkovo Bog in Slovenija (besedilo dr. I. Preglja); Kernjakovo Rož, Podjuna, Zila in Tomčev Psalm 114 za rajne: „Slišal sem glas iz nebes".

Sledili sta po zvočnikih dve avdiovizualni priredbi prof. B. Bajuka. V prvi smo poslušali ob diapozitivih lesorezov Bare Remčeve najbolj pretresljive odlomke iz Debeljakove Črne maše med spremljevanjem glasbe in petja.

V drugi pa je bila na vrsti Jakopičeva pesnitev Turjaškim junakom, ki je vse navzoče globoko prevzela. V kratkem nagovoru se je junaških žrtev nato spomnil društveni predsednik Pavle Bajda in pozval navzoče v počastitev njihovega spomina k enominutnemu molku. Nato pa je — še pod pretresljivimi vtisi recitacije predal besedo živi priči turjaške tragedije. Očividno ganjen je g. Karel Mauser stopil na oder in spregovoril pomembne spominske besede, ki jih objavljamo posebej.

Vse je v dno duše prevzela pretresljivo resnobna in vzvišena beseda govornika. In v marsikaterem očesu se je zaleskетal biser ganotja ob trpko svetih spominih...

Za konec so ob zvokih domobranske godbe po zvočnikih vsi stojé zapeli Naprej, zastava Slave!

DRUŽABNI VEČER S PISATELJEM MAUSERJEM

V ponedeljek zvečer je bila v Domu pripravljena skupna večerja, združena z razgovorom. Dvorano smo spet napolnili ob pogrnjenih mizah prav do zadnjega.

V pozdravnih besedah je prof. B. Bajuk poudaril misel, da je v teh dneh duša g. Mauserja kot fotografska plošča in srce kot magnetofonski trak; oba sprejemata vtise v krogu rojakov po Argentini. Prosil ga je, naj bo onim v Severni Ameriki tolmač našega prepričanja, da nas vse, čeravno raztresene po raznih kontinentih, vežeta dve svetinji: krščanstvo in slovenstvo. In za njiju bomo delali in se žrtvovali do zadnjega diha našega življenja.

Sledil je nadvse zanimiv in za nas vse neprecenljivo dragocen govor g. Mauserja. Najprej nas je v podrobnostih seznanjal z življenjem našega človeka — izseljenca v Severni Ameriki. Govoril je z očividno toplino, ki mu je vrela iz srca, našim mladim o naših najdražjih vrednotah, ki jih hrani tisočletna slovenska tradicija, o materinem jeziku, o naši bogati kulturi.

Najboli bomo pa menda ostali g. Mauserju hvaležni, da se je radevolje odzval prošnji prof. Bajuka, ki ga je v imenu navzočih prosil, naj bi nam opisal svoja doživetja na Turjaku, iz katerega nam ga je božja Previdnost čudežno rešila.

Rad nam je ustregel, čeravno je bila to zanj brez dvoma žrtev — odpirati stare, še nezaceljene rane. Vprav zato je njegova beseda toliko lažje našla pot v srca nas vseh, starih in mladih; saj smo vsi napeto, s pozornostjo in ganotjem vneto poslušali. In vprav za to, g. Mauser, vam naša posebna zahvala!

Žarki, s katerimi nam je g. Mauser v svoji vzvišeni besedi posvetil v spomine največjega križevega pota našega naroda, so spet ogreli naša srca in nas vprav z zavestjo svetosti prestanega in poveličanega trpljenja ponovno tesneje povezali v ideji, ki nas je vodila v skupno usodo zdomstva.

Bb.

Zavoljo Duha so naši mrtvi veliki

Govor g. Karla Mauserja na Spominski proslavi

Zelo sem vesel, da vas morem srečati.

In vesel sem, da morem tu daleč pod andskimi gorami z vami obhajati ta vaš skromni, pa lep spominski dan.

Četrt stoletja je minilo, odkar smo begunci; četrt stoletja, odkar je nad našo domovino zagorela rdeča zvezda; četrt stoletja, odkar je naša domača zemlja sprejela dvanajst tisoč naših slovenskih življenj.

Dragi prijatelji! Nismo zbrani tu, da bi žalovali. Tu smo, da slavimo moč in zmagoslavje Duha, ki je gorel v tistih težkih dneh v vseh, ki jih danes ni več. Znani dogodki so že daleč za nami. Prehajajo v zgodovino. Duh pa je ostal živ.

To je najbolj čista, najmočnejša dediščina; dediščina, ki jo bomo lahko izročili svojim otrokom. Samo to bodo lahko dojeli in razumeli.

Glejte, preteklost je kakor velika dvorana, kjer stoje okameneli dogodki, okamenelo trpljenje, okamenele solze. Stopamo mimo vsega; vse nam je doznavno: vaški stražarji in Turjak; četniki in Grčarice; domobranski pohodi in doomobranska pesem; težke solze talcev; koščena telesa žrtev po taboriščih...

Vse je tam razpoloženo — kakor dragocene izkopanine. In v zadnji sobici za to veliko dvorano je svetišče Duha. Zavoljo Njega je posvečeno vse, kar v mimohodu skozi veliko dvorano gledamo.

Dragi moji! Zavoljo Duha so vsi naši mrtvi veliki; zavoljo Duha mi danes lahko živimo.

Videl sem tega velikega Duha v Turjaku. Kazali ste tu slike. Bil sem tam, od prvega do zadnjega dne. Šest sto ljudi, med njimi tudi nekaj žená in otrok, je od 12. do 19. septembra poskušalo, da bi živeli. Po sedmih dneh se je grad predal. In jaz sem takrat kot teolog s sobratom Mrvarjem iz Žužemberka ostal s 34 ranjenci, ki so ležali v gradu.

Štiriintrideset ranjencev — med njimi moj dragi prijatelj Kadunc — Rekarjev Francé iz „Ljudje pod bičem". Vse je bilo pobito. Vse zmetano v eno samo jamo.

Ob tej petindvajsetletnici bi predvsem rad govoril tistim, temu, kar imamo najlepšega v emigraciji, na kar naše upanje zidamo: naši mladini.

Vem, da je nemogoče mladim ljudem pokazati živo to, kar smo mi doživeli. Možno pa je, da tem mladim ljudem damo in izročimo tiste, ki so pred petindvajsetimi leti umirali.

Mnogi ne bodo videli domovine, v kateri smo se rodili, v kateri smo rasli, katero smo morali zapustiti.

Toda tej mladini lahko damo tisto, kar je te ljudi, ki so to našo domovino branili, držalo pokonci do zadnjega diha, da so raje padli, kakor pa da bi Duha, za katerega so živeli, izdali.

Draga mladina! Prvič starši, ki so vas prinesli; potem vi otroci, ki ste bili rojeni tu v Argentini, ali pa naši v Severni Ameriki, otroci v Avstraliji:

Vi ste tisti, katerim bomo ob naši zadnji uri dali to, kar smo pestovali petindvajset let.

Ohranite, čuvajte — in naj vam bo sveto, kakor je bilo sveto nam!

SLOVENSKI TABOR V NEMČIJI

2500 Slovencev na Binkoštnem srečanju

Slovenci v Nemčiji so tudi letos praznovali svoj letni shod, ki je postal že tradicionalen in ga imenujejo Binkoštno srečanje. Letos je bilo vodilo srečanja „Verno srce, poštene roke."

Visoka udeležba je prireditelje veselo presenetila. Glavno mesto baden-württemberške dežele, Stuttgart, je na binkoštno nedeljo, 17. maja, zaživelo v slovenskih barvah. Slovenske zastave, cela vrsta parov v narodnih nošah, tako odraslih kot otrok, ter blizu 2500 zbranih rojakov je dalo mestu Stuttgart nov pečat v zgodovini slovenskih delavcev v Nemčiji. Zdi se, kot bi postala bližina Trubarjevega groba ponovno žarišče tistih Slovencev, ki so morali v svet, da si tam v duhovni in materialni svobodi iščejo novih potov in novega zaleta za življenje.

Na srečanje so prišli slovenski delavci in delavke iz vseh krajev Nemčije: od Münchena do Hamburga in Berlina. Iz Porurja (Oberhausen) je gospod Škraba pripeljal skupino v narodnih nošah. Častno zastopstvo je prišlo iz Pariza z zastavo društva Slovencev. Tudi Belgija in Holandska sta poslala zastopstvo tamkajšnjih Slovencev z društveno zastavo. Na shodu v Stuttgart so prišle tudi skupine iz Švice in Avstrije.

Složno sodelovanje izseljenskih duhovnikov in njihovih sodelavcev je omogočilo, da je letošnji slovenski tabor v Stuttgartu tako mogočno uspel.

Cerkvena slavnost

Verski del srečanja je bil v cerkvi sv. Georga, ki stoji blizu glavne postaje v mestu. Sveta maša se je pričela ob pol enih. Že uro pred pričetkom službe božje so se rojaki začeli zbirati na cerkvenem trgu. Pozdravljali so se znanci, ki se morda že leta niso videli. Veselih in nasmejanih obrazov so si podali roko, ta in oni par se je ob vihranju slovenske zastave od veselja objel. Ko so zvonovi povabili v cerkev, se je božji hram napolnil do zadnjega kotička. Mladi obrazi slovenskih delavcev in delavk, ki sicer služijo kruh po najrazličnejših tovarnah Nemčije, so v tej uri pričakovali drugega kruha, ki prihaja iz božje besede in iz skupnosti enodušnih src, zbranih v veri in ljubezni ob Viru življenja.

Šest slovenskih duhovnikov (Škraba Lojze iz Oberhausena, Prijatelj Franček iz Manheima, Felc France iz Stuttgarta, Turk Ciril iz Esslingena, Rozman Branko iz Münchena in Žakelj Vinko iz Liega) je obkrožilo oltar ter opravilo skupno sveto daritev ob aktivnem sodelovanju navzočih, kar je omogočil posebej za to slavje pripravljeni obrazec z molitvami in pesmimi. V pridigi je France Felc poudaril važnost Cerkvene avtoritete in potrebo enodušnosti v mišljenju in delovanju duhovnikov s papežem, kateremu je obljubil Kristus pomoč Sv. Duha pri vodstvu Cerkve.

Pri cerkveni slovesnosti je nastopil tudi moški zbor naših delavcev „Domači zvon". Ubrano zapeta Marijina pesem „Zgodnja Danica" je poslušalce globoko ganila. Pevski zbor je pel naprej tudi litanije Matere božje v okviru kratke majniške pobožnosti po sveti maši.

V veseli družbi na Killesbergu

Po končani službi božji je bila cesta med cerkvijo in Killesbergom podobna eni sami dolgi procesiji z zastavami slovenskih združenj v Nemčiji, Franciji in Belgiji na čelu. Vse je hitelo v dvorano III. gospodarskega razstavišča v parku Killesberg, kjer je bil na sporedu družabni del srečanja.

Prostorna dvorana III je bila praznično okrašena: na steni slovenske zastave, oder v zelenju in rožah, nad njim napis vodila srečanja: „Verne srce, poštene roke." Belo pregrnjene mize, vrste slovenskih natakaric in natakarjev, duh po kranjskih klobasah. Že prvi pogled na vse to je jasno govoril: tu so doma Slovenci! Zato ni čudno, da ni trajalo dolgo, ko je bil zaseden že zadnji prostor v dvorani.

Gospod dr. Zdešar Janez, ki je družabni del srečanja otvoril, je takole nagovoril zbrane delavce in delavke: „Dragi rojaki, spoštovane Slovenke in in Slovenci! Prisrčno pozdravljam vas vse, ki ste prišli na četrto, sedaj že tradicionalno binkoštno srečanje Slovencev iz vse Nemčije! Geslo „Verno srce, poštene roke" je vodilo našega letošnjega srečanja. Iz vere, ki smo jo kot izročilo prejeli od naših mater in jo kot osebno prepričanje sprejeli vase v zrelih letih, hočemo živeti tudi v tujini. Srečni smo, ker verujemo, srečni bi bili še bolj, če bi mogli to vero posredovati — predvsem s svojim življenjem, ne toliko z besedami — tudi tistim našim bratom in sestram, ki še ne verujejo ali pa ne verujejo več. Vsi, verujoči in neverni, smo člani istega naroda, zato bi nas združevala vedno bolj in bolj tudi ista, globoka in osebnostna vera!

Vera nam naklada dolžnost, da ne živimo samo iz zaupanja v Boga, temveč tudi od dela svojih rok! Poštene in delavne roke so kapital, ki daje kruh nam in našim družinam, tu in v domovini. S priznanjem ugotavljamo, da je položaj slovenskega človeka v Nemčiji v splošnem zadovoljiv. Kjer pa še ni, bo treba izkoristiti možnosti, ki se nam nudijo, in s skupnimi napori in močmi doseči polnopravnost in polnoveljavnost. Vprašanje, ki nas vedno bolj muči, je vprašanje naših otrok: ali ne bi mogli za nje dobiti razredov s slovenskim poukom? In: ali ne bi bilo možno poglobiti in razširiti slovensko socialno delovanje? Ali odgovornih ljudi res ni mogoče prepričati, da je slovenščina samostojen jezik, da je to treba upoštevati v uradovanju, pa tudi pri radijskih oddajah za slovenske delavce iz Jugoslavije? Ali ne bi bilo že zdavnaj prav, da bi carinske predpise, ki kot luksuz ocenjujejo predmete široke potrošnje, pa so jih pridobile poštene roke za težko prisluženi denar, omilili ali pa sploh odstranili?! Še je vrsta vprašanj, ki bi jih bilo treba rešiti in s tem zadostiti upravičenim zahtevam poštenih delavnih rok slovenskih ljudi na tujem! A ta naj zadostujejo.

Namen današnjega srečanja namreč ni ugotavljanje in reševanje nakazanih verskih in socialnih problemov, temveč gojitev domačnosti in slovenskega sočutja. Danes se hočemo razvedriti, da bomo z veselim pogledom in pogumnim zagonom potem lažje reševali vprašanja vsakdanjega življenja. Zato pozdravljeni vsi, ki ste se odzvali našemu vabilu in nas počastili s svojim prihodom! Bog vas sprejmi in nakloni ta dan sproščenosti in veselega razpoloženja!"

Gospod Žakelj Vinko iz Liega je nato izrekel pozdrav v imenu Slovencev iz Belgije in Holandije. V veliki zapreptanosti ob pogledu na toliko mladih obrazov je zaklical v dvorano: „Vi ste mladina našega naroda, vi ste bodočnost našega naroda. Zato pogumno naprej v veri in poštenju!" Mladim udeležencem je položil na srce, naj se vedno in povsod zavedajo poslanstva, ki so ga prejeli od svojih mater: biti veren, biti Slovenec. Za gospodom Žakljem je izrekel pozdrave zastopnik Slovencev iz Pariza, ki je želel shodu veliko uspeha.

Za govorniki je nastopil zbor „Domači zvon". Iz srca je mladim pevcem privrela pesem „Oj Triglav, moj dom", ki je simbolično ponazorila lepoto bratskega srečanja. Zbor je ubrano zapel še pesmi „Njega ni" in „Iz stolpa se mi zvon glasi".

Dvorana ni prišla iz napetosti in smeha, ko je gospod Rozman Branko klical udeležence na oder k zabavnim štafetnim igram. Odzvali so se otroci, moški in ženske ter se pomerili med seboj v raznih spretnostih. Vrsta zmagovalcev je prejela vedno lepa priznanja.

Na sporedu je bil tudi velik srečolov s 1000 dobitki, ki ga je pripravil gospod Prijatelj Franček s svojimi sodelavci iz Mannheima. Gospa Prijateljeva se je za srečolov posebno zavzela in poskrbela mnogo lepih dobitkov. Glavni dobitek srečolova, dobro ohranjen Volkswagen, je srečolovce nekako vabil, da so bile srečke namah razprodane.

Za ples sta igrala kvinteta „Slavček" in „Potepuhi". Med pavzami je bila na sporedu točka: pokaži, kaj znaš. Javilo se je več posameznikov in duetov, da pokažejo svoje znanje v petju in glasbi. Pri tem smo odkrili talent petletne Bartolovo Angelce, ki je brez vsake treme in dovršeno zapela pesem „Prišla bo pomlad". Ploskanja, ki je veljalo pogumni deklici, ni hotelo biti konec.

Tehnično vodstvo srečanja so prevzeli Mladoslovenci iz Esslingena in Stuttgarta pod vodstvom Turka Cirila, vodi slovenski center v Esslingenu.

Binkoštno srečanje na Killesbergu v Stuttgartu bo šlo v zgodovino slovenskih izseljencev v Nemčiji. Rojakom bo ostalo v nepozabnem spominu, saj so tam doživeli košček slovenskega srca v vernosti in pošteni družabnosti. Posebna razglednica, za letošnje srečanje posebej izdana, je ponesla iz Killesberga tisoč pozdravov med Slovence domov in po svetu, ki priča, da živimo in hočemo živeti!

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA.— V vsej Jugoslaviji imajo okoli 650.000 telefonskih priključkov in so v Evropi na predzadnjem mestu; za Jugoslavijo je samo še Albanija. Najhuje pa je to, da ni nikakih izgledov za izboljšanje. Pred dvema letoma je bilo okoli 600.000 prosilcev za telefon, letos pa bo število doseglo že milijon. V Ljubljani je na vsakih 100 prebivalcev 10 telefonov, v Zagrebu 8 in v Beogradu 7. Program poštnega podjetja predvideva 2,2 milijona priključkov do leta 1975. Vendar s tem napredkom ne bo bogve kako izboljšano evropsko povprečje.

MARIBOR. — Komunalni zavod za zaposlevanje je v aprilu objavil podatke o prostih delovnih mestih, ki jih je bilo 1329, od tega so podjetja potrebovala največ nepriučenih delavcev, kar 654. V tujino so „poslali" na delo 250 oseb, kar je za 40% manj kot marca.

LJUBLJANA. — Znani slovenski likovnik Riko Debenjak se je udeležil s svojimi grafičnimi deli III. grafičnega bienala v Krakovu, ki je bil odprt z razstavo 30. maja. Mednarodna žirija je Riku Debenjaku podelila prvo nagrado za grafike iz cikla „Čudežne razsežnosti"; razen njega je bil nagrajen s prvo nagrado še Poljak Roman Opalek. Debenjakov uspeh je zelo velik, saj je na bienalu razstavljalo 500 umetnikov iz 57 držav.

ŠKOFJA LOKA. — V Škofji Loki se je 29. maja zbralo 190 učencev iz raznih osnovnih šol iz Slovenije in tudi iz drugih jugoslovanskih republik na drugi mladinski Groharjevi koloniji. Otroci su na svoje risalne liste ujeli motive iz Škofje Loke in okolice. Ob koncu kolonije je bila v Loškem gradu razstava slik. Najboljše bodo poslali na svetovno mladinsko slikarsko razstavo v Leningrad.

SEŽANA. — Sežanski arboreum, drevesni park, ki slovi po cipresah, tujah, cedrah in še drugih domačih in tujih drevesih, so že pred leti uvrstili med slovenske botanične zanimivosti. Govorili so povsod o potrebi ohranjanja tega parka, toda do dejanj ti glasovi še niso prišli, drevesnega parka nihče ne pomlaja in ohranja, zato vedno bolj propada.

Umrli so:

LJUBLJANA. — Marija Cepuder r. Ferenčak; inž. Matevž Hafner, bivši glavni direktor železarne Jesenice; Ivan Bratuša; Pavla Svoljšak r. Premože, 86; Ruža Klavora r. Vulč; Anton Kranjc; Franc Rus; Marija Turk r. Obersnel; Marica Karlin r. Podlogar; Angela Kraker r. Zaplotnik; dr. Alojzij Kunst, rentgenolog v pok.; Terezija Gaberšek r. Zore, 92; Rozalija Herzog r. Pirc vdova Legat, 89; dr. Bogo Dragaš.

MARIBOR. — Marjeta Škerjanec; Marija Slekovec.

Milan Jaklič, Višnja gora; Ferdo Čermak, Reka; Milan Kunc, Vrhnika; Jakob Rojic, 91, šolski upravitelj v pok., Škofja Loka; Ivanka Celar, Tupaliče; Jože Knez, Kaplanov ata, 83, Dobovec; Franc Čop, Bled; Janez Sadjak, Kamnik; Hana Dujc, Ilirska Bistrica; Frančiška Dovgan r. Franetič, Dolenja vas; Jurij Picek, sodnik, Novo mesto; Helena Trdan, Novo mesto; Franc Pintar, Zgornji Log; Ivan Potokar, sedlarski mojster v p., 81, Kamnik; Janez Prijatelj, Škrajnek; Jože Zwoelf, Matenja vas pri Postojni; Antonija Kramarič, 78, Črnomelj; Ana Govekar r. Markič, 81, Žiri; Marija Preskar r. Vondiš, Celje; Anton Andoljšek, Hrovača; Franja Varl r. Tavčar, Poljane; Franc Vidovič, Borovnica; Jože Bernardini r. Debevec, Sežana.

Križev pot našega naroda

Sestavki učencev naših tečajev

Pred letom 1941 je bila Slovenija svobodna. Toda ne dolgo, ker je kmalu prišel okupator. Nemci so zasedli Štajersko in Gorenjsko, Italijani Notranjsko in Dolenjsko, Madžari pa Prekmurje.

Pri Nemcih je bilo bolj hudo kakor pri Italijanih, ker so Nemci zaprli vse slovenske šole in odprli nemške. Otroci so se učili slovensko skriti po gozdovih. Nemci so selili duhovnike in učitelje. Pri Italijanih so pa imeli italijanski jezik kot predmet, druge predmete pa po slovensko.

Potem so pa prišli komunisti. Imenovali so se partizani in OF. Veliko ljudi jim je verjelo in so jim pomagali. Drugi so pa rekli: „Pazite, to so komunisti!" Partizani so bili sicer Slovenci, toda niso verovali v Boga. Zato so pobijali verne Slovence. Ko so Slovenci videli, da jih tujec ne brani, so rekli: „Mi se bomo sami!" In so šli možje in fantje po puške in se postavili v stražo okoli vasi. Kadar so prišli komunisti, so se z njimi bojevali. V teh bojih je padlo veliko domobrancev.

Leta 1945 je bilo konec vojne in Slovenci so mislli, da bodo kmalu svobodni. Toda prišli so pod komunistično oblast. Rekli so, ven je treba iz Slovenije. Šli so čez Ljubelj in prišli na Koroško, ki je bila pod Angleži. Angleži so pustili, da so se tam naselili. Neki dan so pa dali na kamione vse domobrance in so jim rekli, da jih peljejo v Italijo. Toda so jih poslali nazaj v Slovenijo, kjer so jih komunisti grozovito mučili in pobili. Preostali slovenski begunci so ostali nekaj časa na Vetrinjskem polju. Potem so šli v taborišča. In od tam v Argentino in v druge države, kjer so dobili delo in smo se mi rodili.

Sedaj, ko se doma pogovarjamo o tem, mislim, da mi ne smemo nikoli pozabiti na Slovenijo, v kateri je prelita za nas slovenska krvi. In v kateri je pomrlo toliko Slovencev za svobodo našega naroda.

Marta Šmalc
Slov. šola škofa I. Friderika Barage
Slovenska vas
višja skupinia

GOVOR G. MAUSERJA NA SPOMINSKI PROSLAVI

Po veliki skupni spominski proslavi v Slovenski hiši so razni domovi in društva pripravili še svoje lokalne spominske proslave. San Martin je imel tako krajevno proslavo v soboto, 20. junija v dvorani svojega doma. Za to priložnost je za slavnostnega govornika povabil pisatelja Karla Mauserja. Rojaki iz San Martina so prostorno dvorano popolnoma napolnili in z navdušenim ploskanjem sprejeli dragega gosta, ki ga je pripeljal v dom predsednik Zedinjene Slovenije g. Božo Stariha v družbi svoje soproge. G. Karel Mauser je tu srečal svoje znance iz domovine in begunskega taborišča v Špitalu. Kmalu po prihodu slavnostnega govornika je prikorakal na oder s slovensko zastavo v roki Makekov Andrej. Za njim pa se je vsula na oder stoglava četa sanmartinske šolske mladine, ki je pod vodstvom g. Pavšerja zapela: Oj ta vojaški boben, Naj čuje nas in živo sveti plamenica. Kulturni referent doma g. Stanko Oberžan je pozdravil zbrane rojake in posebej pisatelja Mauserja ter naglasil, da je poseben pomen teh spominskih proslav ta, da ideje, za katere so se starejši doma borili in zaradi katerih so padli naši junaki, sedaj vcepljamo v srca naše mladine. Nato sta Lenarčič Marjanka in Klanjšček Francka lepo podali Kunčičevo Pismo domov in Pismo od doma. Gospa Nataša Smersujeva je z globokim občutkom in dovršeno glasovno interpretacijo podala Vetrinjski tabor, odlomek iz Črne maše (Jeremije Kalina — dr. Tineta Debeljaka). Sledil je govor pisatelja Karla Mauserja, govor o naših padlih junakih, o duhu teh junakov. Njihova telesa so prhnela, je naglasil govornik, toda njihov duh je med nami in mora ostati med nami. V tem je zmagoslavje naših mučencev, da gradijo v naših srcih nov svet. Kljub žalnemu razpoloženju je vsa dvorana nagradila govornika z dolgotrajnim ploskanjem. — Sledila je še deklamacija „Spomin junakom", ki jo je podal Zorko Andrej. Za sklep pa je Slovenski zbor v San Martinu pod vodstvom g. Slavka Rupnika zapel Pri zibeli (Adamič) in Pozdrav (Laharnar). Po sklepu proslave so številni rojaki pozdravili gosta in ostali z njim v razgovoru vse do trenutka, ko se je podal v Carapachay.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne vesti

V družini akademskega slikarja Bukovca Ivana in njegove žene Majde roj. Tomazin se je rodila hčerka prvorojenka.

V družini Zdenka Hribarja in Tončke roj. Smole se je rodil sin, katerega so krstili v Slovenski kapeli 28. junija na ime Boris Danijel. Krstil je g. Jože Škrbec, Botra sta bila Marijan in Ljudmila Hribar.

V župni cerkvi Churruca je bil krščen Marko Tomaž Petkovšek, sin Marijana in Marije roj. Škulj. Krstil je g. Grom Franc. Botrovala sta g. Ivan Petkovšek in ga. Irena Petkovšek.

Krščena je bila Veronika Emilija Malovrh, hči Pavla in Jelke roj. Božnar. Krstil jo je dr. Alojzij Starc. Botrovala pa sta ga. Jožefa Božnar in g. Albert Malovrh.

† MARIJA SIMONITI

Dne 21. junija so se okoliški Slovenci zbrali v San Fernandu k maši za pokojno Marijo Simoniti. Marija Simoniti se je od svojih dragih za vedno poslovila 27. marca t. l. Pokojna je bila rojena na Primorskem. Njena družina se je pred fašizmom umaknila ter se naselila v Devici Mariji v Polju. Po končani šolski dobi je hodila na delo v „Saturnos" in bila soustanoviteljica katoliške organizacije ZZD.

Med revolucijo so ji komunisti ubili brata na Turjaku. Leta 1945 se je skupno z drugimi protikomunističnimi Slovenci umaknila v Vetrinj, nato v Rim in se končno naselila v Argentini. Tu je službovala na raznih krajih kot pridna in poštena delavka. Bila je poznana kot srčna in usmiljena žena.

Pred dvema letoma je šla obiskat sorodnike na Primorskem. Kmalu po povratku se je pojavila težka bolezen. Duhovno in materialno so jo v tej preizkušnji podpirali prijatelji dobrotniki. Vsak četrtek jo je tudi obiskal duhovnik in ji podelil sv. obhajilo. Končno je omagala 27. marca.

Lepo število rojakov je bilo na pogrebu. Molitve in vodstvo pogreba je opravil č. g. Jurij Rode. Sedaj počiva na pokopališču v Tigrah. Prijateljem in znancem jo priporočamo v molitev in blag spomin. Prosimo Boga, naj se pokojna veseli v nebesih Njegovega usmiljenja. Vsem prizadetim pa naše iskreno sožalje.

† DR. IVAN KAČAR

V četrtek, 25. junija, se je med slovensko skupnostjo v Buenos Airesu razširila vest, da je ponoči umrl zadet od kapi zdravnik dr. Ivan Kačar. Starejši smo poznali pokojnika še iz domovine, ko je bil v Ljubljani priznan zdravnik. Posebej je šel glas o njem, da je odličen diagnostik, kar je tudi bil. Bil pa je kot zdravnik tudi zvest svojemu verskemu prepričanju in krščanskemu svetovnemu nazoru.

Mlajši rod pa je poznal dr. Kačarja, ki je stanoval v Slovenski hiši kot intelektualca — emigranta, kateremu je bilo emigrantsko življenje težko breme. V svoji notranjosti je mnogo trpel. Večina ni vedela, da je mož, ki je bil včasih trd v besedah, izredno globoko veren. Iskal je tolažbe pri Bogu in je mnogo premolil. Ko pa mu je pred dvema letoma umrl, 34 let star, njegov sin Janez, ga je ta udarec zelo prizadel. Od tedaj ni bila redkost, da je stal na dvorišču Slovenske hiše z rožnim vencem v rokah, ne da bi se menil za mimoidoče.

Dr. Kačar je bil rojen 16. aprila 1902 v Ljubljani v znani in ugledni trnovski družini. Ljudsko šolo in gimnazijo je končal v Ljubljani. Medicinske študije pa v Ljubljani, Gradcu in Insbrucku, kjer je tudi diplomiral. Leta 1931 se je poročil z zdravnico go. dr. Marijo roj. Kolar. V zakonu sta se mu rodila dva otroka, hčerka Marija in sin Janez. Zasebno zdravniško prakso je imel v Ljubljani. Bil je tudi uradni zdravnik železničarske in trgovske bolniške blalgajne ter drugih. Bil je član Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva in zvest pristaš SLS. Leta 1945 je odšel z družino v begunstvo. Po treh letih življenja v taboriščih v Italiji je prišel v Argentino.

V petek, 26. junija dopoldne ob pol 10 je daroval za pokojnika v Slovenski kapeli pogrebno mašo msgr. A. Orehar, na kar se je razvil pogreb na pokopališče Flores.

Naj počiva v Bogu pok. dr. Ivan Kačar. Vdovi, hčerki in njeni družini ter vsem sorodnikom za izreka sožalje tudi Svobodna Slovenija.

† IGNACIJ MAGDIČ

Po dolgem in hudem trpljenju je v nedeljo umrl na svojem domu v Ituzaingó zaveden Slovenec in odločen nasprotnik komunizma Ignacij Magdič. Pokojni Ignacij se je rodil 9. julija 1899 v Ižakovcih pri Beltincih v Prekmurju v številni družini. Od osmih otrok sedaj žive v Sloveniji tri pokojnikove sestre: Terezija, Uršula in Ana z družinami.

Pokojnik se je poročil po prvi svetovni vojni leta 1920 z gospo Ano roj. Horvat. Pred nekaj meseci, 20. februarja, sta še prav na tihem praznovala zlato poroko. Leta 1925 sta se preselila v Ljubljano, kjer je rajni dobil zaposlitev pri ljubljanski mestni občini, kjer je bil vsa leta vesten uslužbenec. Ob začetku revolucije v Sloveniji je rajni Ignacij takoj spoznal krinko Osvobodilne fronte, saj je dobro poznal način delovanja komunistov Bele Kuna, ko je ta za nekaj časa zavladal na Madžarskem. Jasno je videl, kam to pelje ter se je kot odločen nasprotnik nasilja odločil proti komunizmu. Bil je član Slovenske legije, po ustanovitvi Domobranstva se je tudi uvrstil v njegove vrste in je bil telefonist pri posadni četi v Ljubljani. Leta 1945 se je umaknil z ženo pred komunisti preko Avstrije v Italijo. Begunska leta sta z gospo preživela v taboriščih Monigo, Servigliano in Senigallia. V Servigliano je nekaj časa vodil taboriščno kuhinjo. Iz Senigallie je odšel v Rim, pred odhodom v izseljenstvo pa se je vrnil v Senigalijo. V Argentino sta prišla z ženo o veliki noči 1948. Naselila sta se najprej v Lanusu, ko pa je pokojni Ignacij dobil službo v Tintorería Morón, se je naselil v Ituzaingó, kjer si je postavil ličen dom.

Pokojni je bil vedno zvest svojim idealom, zato je bil odločen nasprotnik komunizma. Njegov dom v Ljubljani je bil na stežaj odprt prekmurskim študentom; v begunstvu in izseljenstvu pa je pokojni vse delil s svojimi dragimi.

Nova maša Jožeta Božnarja v New Toronto

V nedeljo, 31. maja 1970 se je župnija Marije Brezmadežne v Toronto, Kanada, ovila v slavnostno odelo, kot dosedaj še nikdar tako. Zdi se, da so prav vsi župljani, vsak po svoji moči, z g. župnikom na čelu, sodelovali tako, da so cerkev znotraj in zunaj, dvorano cerkve in dvorane, vse tja do vhoda s in njene prostore ter ves prostor okrog ceste na cerkveni prostor, ovili v en sam cvet. V ta cvet pa vpletli mlaje, vence, slavoloke, zelenje, zastave in drugo. In v ta cvet vstavili številne narodne noše, deklice v belem, zale dečke, ministrante, skavte, pevce cerkvenega zbora ter novomašnika z duhovščino. Ves ta cvet je pa obkrožala velika množica ljudi. In vse to se je vrtilo, delovalo, potekalo točno po načrtu, ki ga je napravil gospod novomašnik sam. Izdal je celo dve knjižici za cerkveno slovesnost, ki so ju prejeli vsi udeleženci brezplačno v cerkveni veži. Prva je — vse molitve (pokoncilske maše) z nekaj razlage in pesmimi. Druga je pa za popoldansko pobožnost s petimi litanijami Matere božje in odpevi.

To nedeljo je namreč daroval svojo prvo daritev — novo mašo — ob koncelebraciji sobratov duhovnikov novomašnik **Jože Božnar.** Njegovi somaševalci so bili gg. Janez Kopač. župnik Brezmadežne v New Toronto, Matej J. Setničar S.T.D., župnik fare Matere božje, Wisconsin. Franc Turk, kaplan pri fari sv. Marije Goretti v Scarborough. Prdigal je novomašniku rev. Matej J. Setničar S.T.D. Pri slovesnosti pa je pel zbor fare Brezmadežne pod vodstvom g. Blaža Potočnika.

Gospod novomašnik izhaja iz znane, številne Božnarjeve družine (lesna industrija) v Polhovem gradcu. Mati novomašnikovega očeta Milkota je podarila življenje osemnajstim (18!) otrokom. Kje so danes še take matere? Od teh jih živi danes še osem. Štirje sinovi in štiri hčere. Pet jih je pomrlo v mladosti, tri sinove je pa pobrala revolucija.

Novomašnik Jože Božnar je bil rojen 19. marca 1944 v Polhovem gradcu. Torej v časih, ki so bili najhujši v vsej zgodovini našega naroda. Strašno gorje je vladalo v tistih dneh v naši mili domovini Sloveniji. Nič se ni vedelo, kaj bo nastalo, nič kdaj in kakšen bo konec. A mali Jožek se ni strašil tega. Pogumno jo je primahal v to gorje. Hotel je biti priča največji narodovi tragediji. In v tem pogumu je vztrajal, rastel in se krepil in vkljub razrvanim razmeram in zmaličenemu okolju je doraščal v lep in plemenit značaj. V šolo je pohajal do desetega leta starosti doma v Polhovem gradcu, pozneje jo pa nadaljeval v Timminsu, v Kanadi.

Ko je Jožek dopolnil dobro leto, se je moral njegov oče Milko umakniti od doma. Odšel je z drugimi tisoči preko meje na Koroško. Moral je to storiti, ker doma mu je grozilo mučenje in smrt. Če bi se takrat ne umaknil, bi ga prav gotovo ne bilo na sinovi novi maši. Težka je bila ločitev, težko je bilo slovo. A druge pomoči ni bilo. Družino s tremi majhnimi otroki je moral prepustiti svoji dobri ženi Mici. Težko breme ji je naložil. Ob zaplenitvi vsega premoženja, brez vsega potrebnega, res ni bila lahka zadeva. Poleg tega pa še šikane in grožnje zaradi odhoda moža. Gmotne razmere so se ji počasi ublažile, a je pritiskala druga skrb. Kako v takratni razrvani družbi in brezverski šoli, brez molitve in krščanskega nauka vzgojiti otroke v dostojne člane človeške družbe. Pa se je s potrpežljivostjo, molitvijo, zaupanjem in zglednim življenjem vse to posrečilo. Posrečilo tako, kar niti slutila ni, da vzgaja sina duhovnika.

Oče Milko se je po treh letih preselil iz Koroške v Kanado. V Timminsu, Ontario, je poprijel za delo v zlatem rudniku. Vsekakor težka služba. Vendar je pa takoj začel misliti in pripravljati na to, da bo čimprej poklical družino k sebi. To se mu je posrečilo v letu 1954. V tem letu so se veselo objeli v prijetnem domu, ki ga je pripravil, bolje, prigaral oče za svojo družino. In v tem domu mu je pozneje žena podarila še eno hčerko, Maričko, ljubljenko novomašnika, brata.

Tukaj v Timminsu je Jože nadaljeval šole in jih s prirojeno mu pridnostjo tudi dokončal v letu 1963. In takoj po končani šoli v tem letu se je vpisal v torontsko semenišče. (Ko mi je pred koncem šolskega leta zaupala njegova mati Mici, da namerava vstopiti sin Jože v semenišče, sem se naravnost začudil. Začudil zato, ker sem vedel, v kako slabi tovarišiji in šoli se je nahajal. Prej doma; pozneje pa v rudarskem revirju, kjer tudi ni druščina taka, da bi privlačevala v duhovski poklic.) V

(Nad. na 6. str.)

Vsak teden ena

DELAVCEM

Simon Gregorčič

Že pride, že!
Pač vaš in naš napoči dan:
vam bogatinom
in nam trpljenja sinom.
Vaš dan grozan bo in strašan,
naš dan pa srečen in krasan:
pravica bode obveljala!
Vas truma je le mala,
a mi smo broj neštet.
Le delavcem bo v lasti kdaj svet,
ne vam milijonarjem,
trgovcem le z denarjem, —
naš bode svet!
Vas je malo, a nas je broj neštet...,
nek dan se vse obrajta:
palača pade — vstane bajta!

V OCENO SMO PREJELI:

Bogdan C. Novak, Trieste, 1941—1954, The ethnic, political, and ideological struggle; uvodna beseda: William H. McNeil; založba: University of Chicago, U. S. A.

Meddobje, splošnokulturna revija. Leto XI, št. 1. Izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu.

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

OB PETLETNICI SMRTI NARTEJA VELIKONJE

„...Ob petletnici se samo zavejmo, da je z Nartejem Velikonjo in njegovo smrtjo slovenski komunizem dobil velik udarec v trenutku, ko je mislil, da je zmagal. Njegova nedolžna smrt bo nekoč preobrnila tanered v novi krščanski socialni red, grajen na ljubezni in proti zločinstvu, kar je bil največji ideal Nartejev kot pisatelja, družinskega očeta in javnega delavca. Le čudim se, kako da ga niso rešili pred tako smrtjo vplivni „tovariši" v književnosti: postavim Finžgarja, ko mu je Narte bil steber Mladike in Mohorjeve; Koblar, kateremu je bil pri Dom in svetu eden najodličnejših sotrudnikov; Župančič, ki je bil Nartejev predsednik v Pen klubu, in verjetno, ne brez njegove podpore od Zimske pomoči; Vidmar, Kozak, Kocbek, člani istega literarnega društva?

Sodnik Dostal, ki ga je sodil, se je po nekaj dneh obesil.

Na poti na sodišče je Narteja samo to bolelo, da bo „kakih dvajset let" veljal za „izdajalca", potem pa bo drugače...

Mislimo celo, da se čas hitreje vrti in da ob petletnici njegove smrti v Sloveniji sami ni več mnogo ljudi, ki ne bi obsojali prav zaradi njega komunističnih krvnikov.

Narte sam je zapisal: da bo mrtev lahko več storil proti komunizmu, kot če bi živel...

Hromi pisatelj postaja tudi — prerok."

T. D.

Zvestemu naročniku našega lista želimo, naj uživa pri Bogu večni mir, užaloščeni gospe in njegovim najbližjim pa izrekamo iskreno sožalje.

OBVESTILA

SOBOTA, 4. julija 1970:

3. kulturni večer SKA ob 8 v gornji dvorani Slovenske hiše. V okviru filozofskega odseka predava dr. V. Brumen o temi širokosrčnost — krepost za naš čas.

Na Pristavi ob 16 sestanek za mladino do 15. leta.

V Našem domu v San Justu ob 21 zimski večer s plesom.

NEDELJA, 5. julija 1970:

V Slovenski hiši žegnanje, ob 11 sv. maša ob 16 popoldanski program.

V Hladnikovem domu koline. Za vaščane in okolico kosilo že ob 12. Začetek družabne prireditve ob 17. Sodeluje orkester PLANIKA.

ČETRTEK, 9. julija 1970:

V Slomškovem domu ob 9 sestanek članov za prenovitev vrta.

SOBOTA, 11. julija 1970:

V Slomškovem domu ob 20 družabni večer s skupno večerjo.

NEDELJA, 12. julija 1970:

Zveza žena in mater — San Justo. Aktualno predavanje z razgovorom o spolni vzgoji mladine. po slov. sv. maši v Našem domu.

Zanimiv film za mladino do 15. leta starosti bo v Našem domu v S. Justu. po slov. maši.

Krožek SDO San Martín ima po sv. maši redni sestanek.

Slovenski dom v San Martinu koline. Začetek ob 18.

SREDA, 15. julija 1970:

V Slovenski hiši seja vaditeljev telesne vzgoje ob pol devetih zvečer.

ČETRTEK, 16. julija 1970:

V San Martinu v domu bo ob 18,30 na sestanku Lige Žena Mati predaval g. dr. V. Brumen o ljubezni v družini.

NEDELJA, 19. julija 1970:

V San Martinu v domu redni sestanek krožka SDO po maši. Vabljene članice in ostala dekleta.

SOBOTA, 25. julija 1970:

V Slovenski hiši prireja srednješolski tečaj ravn. M. Bajuka roditeljski sestanek.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Mladinski odsek Zedinjene Slovenije bo v mesecu avgustu organiziral tečaj za vodstvo organizacij, ki ga bo vodil g. Milan Magister. Prosimo vse, ki se za to zanimajo, naj se javijo v društveni pisarni.

Uradne ure Zedinjene Slovenije so vsak dan od 15-20, razen sobote.

Vestnik SDO – SFZ

ŠPORTNI DNEVI

Mladinski športni dnevi se bodo letos pričeli 4. julija v San Martinu. Ta dan bodo tekmovali v odbojki člani SFZ po sledečem malo spremenjenem redu:

19.30 Adrogue — Ramos Mejía,
20.00 San Martin — Slovenska vas
20.30 Berazategui — Adrorgué
21.00 Ramos Mejía — San Martin
21.30 Slovenska vas — Morón
22.00 Morón — Berazategui

11. julija bo nadaljevanje tekem za SFZ po sledečem redu:

19.30 San Martin — San Justo
20.00 San Justo — Berazategui
20.30 Morón — Ramos Mejía
21.00 Slovenska vas — Adrogué
21.30 Ramos Mejía — Berazategui
22.00 Morón — San Martin
22.30 Slovenska vas — San Justo

12. julija bodo tekmovala dekleta po sledečem redu:

13.00 Carapachay — Morón
13.30 Ramos Mejía — San Justo
14.00 Morón — San Martin
14.30 San Justo — Carapachay
15.00 Ramos Mejía — San Martin.

Tekme se bodo odigrala vedno v San Martinu.

V torek, 7. julija ob 19 bo seja športnih referentov v Slov. hiši. Žrebal se bo nogometni program.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1970: za Argentino $ 2.900.— Pri pošiljanju po pošti $ 3.000.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 13 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7212

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Nedelja, 5. julija 1970

ŽEGNANJE V SLOVENSKI HIŠI

ob 11: sv. maša za raj. škofa dr. Gregorija Rožmana in vse dobrotnike

ob 12: kosilo po izbiri,

ob 16: nastopi deklet in fantov.

Prva nedelja v juliju bo odslej, zaradi prestavitve praznika Kristusa Kralja na zadnjo nedeljo cerkvenega leta, posvečena obletnici blagoslovitve Slovenske hiše, ki jo je pred 14 leti izvršil škof dr. Gregorij Rožman.

PEVSKI KONCERT

Mladinskega pevskega zbora s Pristave v Castelarju

pod vodstvom gospe Marije Geržiničeve

DVORANA SLOVENSKE HIŠE — v soboto, 18. julija 1970

Ramón L. Falcón 4158 — ob 20. uri

Slovenski dom v San Martinu

DOMAČE KOLINE

v nedeljo, 12. julija

Že v soboto popoldne bodo na razpolago krvavice in mesene klobase — izdelek g. Miklavca — za domačo uporabo.

Igra orkester PLANIKA

Naš dom — **San Justo**

ZIMSKI VEČER S PLESOM

v soboto, 4. julija 1970, ob 21.

Sodeluje orkester Happy Boys

Vabljeni

Hladnikov dom — **Slovenska vas**

Nedelja, 5. junija 1970

DOMAČE KOLINE

- kosilo za vaščane in okoličane že ob 12,
- začetek družabne prireditve ob 17,
- izdelava kolin — mojstrovina g. Bavdka,
- sodeluje orkester PLANIKA
- cene: lanuške.

Vljudno vabi odbor društva Slovenska vas

Slomškov dom

sobota, 11. julija ob 20

DRUŽABNI VEČER

s skupno večerjo.

Prijave pri g. Stanku Novaku

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed. Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

Zahvala

Ob smrti našega dobrega moža in očeta

Jožeta Jonkeja

sva prejeli toliko tople uvidevnosti, da se morava posebej zahvaliti vsem, ki so nama ob tej težki uri pomagali ter nama lajšali bolest.

Zahvala častitim gospodom za vodstvo pogreba, zahvala vsem darovalcem vencev, zahvala govornikom, ki so se poslovili od njega na grobu, zahvala končno vsem, ki so ga spremili do njegovega prezgodnjega groba.

Hvaležni: Gabrijela, žena
Emilija, hčerka

✝

V neizmerni bolečini sporočamo, da nas je dne 26. junija nenadoma zapustil, star 57 let, naš ljubljeni mož, skrbni očka, brat in svak, gospod

Jože Rome

Pokopali smo ga 28. junija na pokopališču v Lomas de Zamora.

Ob tej priliki se iskreno zahvaljujemo čč. gg. lazaristom za besede tolažbe, sv. mašo in vodstvo pogreba. Prisrčna zahvala vsem, ki so nas ob tej nenadomestljivi izgubi tolažili in nam stali ob strani, nas materialno podprli ali na kakršen koli način pomagali. Bog plačaj številnim prijateljem in znancem, ki so našega dragega prišli kropit, zanj molit in ga spremljali na njegovi zadnji poti. Priporočamo ga v blag spomin.

Žalujoči: Ivanka roj. Grebenc, žena;
Jože M., Danilo L., Gabrijela M., otroci;
Anton, očim;
Albina, Mara, Anica, Slava in Pavla, sestre
ter Filip, brat, z družinami.

Slovenska vas, Grosuplje, Novo mesto, 28. junija 1970.

✝

Vsemogočni je dne 25. junija 1970 nenadoma poklical k sebi našega dragega moža, očeta, deda in tasta

dr. Ivana Kačarja

Veliko je molil.

Vsem rojakom, ki so nam izkazali toliko globokega sočutja, se najiskreneje zahvaljujemo.

Dr. Marija roj. Kolar, žena; Marija por. Fink, hčerka;
Rok in Monika, vnuka;
Ignacij, zet.

✝

Po dolgem in hudem trpljenju je 28. junija 1970 zaspal v Gospodu naš dragi mož, brat in stric

Ignacij Magdič

Vsem, ki so ga poznali, ga priporočamo v molitev.
Pokopali smo ga na pokopališču v Moronu.

Ana roj. Horvat, žena;
Elizabeta Lavrič s hčerko
Jožico por. Šparhakl in družina
ter sorodstvo v Sloveniji.

Ituzaingó, 29. junija 1970.

NOVA MAŠA JOŽETA BOŽNARJA

(Nad. s 5. str.)

tem semenišču je ostal tri leta. V četrti letnik se je pa po posredovanju msgr. Baznika vpisal v clevelandsko semenišče, Ohio, USA. To je g. Baznik storil zato, ker v Ameriki primanjkuje slovenskih duhovnikov. Za Božnarja je pa to velika prednost, ker bi v Kanadi gotovo ne bil nastavljen na slovenski fari, ker te vodijo le lazaristi — redovniki. In tako bi bil Jože nastavljen na kako angleško župnijo, kakor so vsi drugi slovenski duhovniki, razen lazaristov, nastavljeni po vsej Kanadi, po angleških župnijah.

Kakor so bile težke razmere, družina doma, oče deset let izven domovine, stran od družine, vsi v skrbi, delu in molitvi so prebijali težke čase skozi dolgih deset let. A Bog je dal, da so bili na Jožetovi novi maši zbrani vsi skupaj: oče Milko, mati Mici, brat Milče, sestri Justi in Marička ter mož novomašnikove sestre s tremi otroki — nečaki novomašnika.

Pridigar na novi maši je bil novomašnikov sorodnik dr. Matevž Sotničar. On je sin staronaseljencev, ki je bil rojen v Ameriki. A je govoril v lepi in pravilni slovenščini. Niti polhograjskega narečja ni imel, kar bi bilo pričakovati, ker so njegovi starši bili v Polhovem gradcu doma. (Bil je pa pred 35 leti posvečen v duhovnika v Rimu, kjer je napravil doktorat iz bogoslovja in leta 1935 zanel novo mašo v fari svojih staršev, Polhovem gradcu.) Tudi pri svatovskem kosilu je podal govor lepo slovensko. Dokazal jim je, da je to mogoče, le dobre volje in narodne zavednosti je treba. Tega pa mnogim manjka.

Novomašnega slavnostnega kosila se je udeležilo nad 350 oseb. Dvorana je bila prirejena tako prikupno, tako nekam po domače, da je bilo že ob zasedanju ob mizah vse v nekem slavnostno veselem razpoloženju. Smo se pa srečavali mnogi, ki se vsa leta, odkar smo se ločili v taboriščih, nismo več slovenščini in dal lep zgled mnogim, ki trdijo, da je nemogoče držati otroke, da bi govorili ali vsaj odgovarjali po videli. Tako nam je gospod Jože Božnar s svojo novo mašo pripravil nedeljo, katere ne bo mogoče pozabiti. (Naj tu omenim, da so dobrote, ki so prihajale na mize, s pridom vred v glavnem oskrbeli in plačali bratje Jerebi, tukaj na splošno poznani, novomašnikovi sosedje iz Polhovega gradca. Naj se jim v imenu vseh tu javno zahvalimo!)

Ker je gospod novomašnik poznan, kako priden, plemenit in vztrajen je v svojih delih, smemo upati, da bo naloženo mu breme duhovniškega stanu čvrsto prevzel na svoje rame, ga zvesto izpolnjeval in mirno prenašal. Smemo upati, da bo dober voditelj božjemu ljudstvu, ki mu bo zaupano kjerkoli. In prepričani smo, da bo povsod, kjerkoli bo nastopal, delal čast nam emigrantom in vsemu slovenskemu narodu. — Naj Te, dragi novomašnik Jože, na vseh potih, kamorkoli To bo vodila Previdnost — spremlja Tolažnik Sveti Duh!

L. A. st.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

Dr. Tone Žužek

ADVOKAT

Uraduje od 17.30 do 19.30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, p. 5, of. 10
T. E. 47-4852

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Ate. Brown 100
T. E. 105 ali 516

V petek in soboto od 9—13